

ჭ ი თ ნ ე რ ი

საპარტიო-პოლიტიკო-სამხარეთმშენებლო
საზოგადოებრივი მუშაკთა გაერთიანება

№ 12

დეკემბერი, 1952 წ.

წელიწადი XXVI

წაკ

ი. ბ. სტალინის მონუმენტი გორში

მოქმედებები: შ. შიქაძე და ელ. მაჩაბელი.

სიძონ ჩიქოვანი

საუბარი კოლონელ ბავშვებთან

წიგნიდან „თავისუფალ კოლონიეთში“

მთაში მხედებიან ცქეტი ბავშვები,
ბარში აბოლდა სოფლის ბუხრები,
ბავშვებს თიქენარში ვეთამაშები
და გორის სახლზე ამბავს ვუყვები.

არწივის ბუდე რარიგ თბილია,
როგორ ახლოა მისთვის ტატრები,
და ბავშვის თვალში აღბეჭდილია
გორის სახლი და კრელი ჭადრები.

დაწითლებიათ ბავშვებს ლოყები,
თოვლზე წვებიან მოკლე ლანდები.

ქართლიდან ბრძოლის
გრძელ გზას მოვყვები
და კრემლის კართან შევეგვიანდები.

ამ გზამ გაწაფა ფრთები არწივის,
ფრთებმა გაფანტა მთებზე ღრუბლები.
გორია ყველა ქვეყნის ნაწილი
და გორის ამბებს ბავშვებს ვუყვები.

ტატრიდან ბრძენის სახლი ავლანდე,
როგორ ეტრფიან ნორჩი გულები.
და მე მგონია გორის კარამდე
მოსჩანს ბავშვების ნაფეხურები.

პეტე ზიჩინა

ბელადის საშობლო

ჩვენ, დიდი მამულის შვილნი,
მთელი ხმით ვლაღადებთ, ვმღერით.
როგორ არ ვადიდოთ გმირის
სამშობლო, სინათლის მფენი.

ო, გორო, დახვედრა იცი
დასავით გულგაშლით, ნაზად —
მე ვეტრფი მაგ შენი მიწის
მასპინძლურ ემხსა და ლაზათს.

ლაქვარდი, მთა-ბარი ტურფა
ვილას არ ატყვევებს შენი;
შევჩენკოს ქვეყნიდან, სულდგმავ,
მიიღე სალამი წრფელი.

ქედი არ მოდრიკე მტრის წინ,
სულ ხმალზე გებლუჯა ხელი.
ტარასის ქვეყნიდან ერთხმად
მიიღე სალამი ჩვენი...

გმირული ბრძოლებით შესძელ
შენახვა ძვირფასი განძის
და მერე ციკაბო მთებზე
ფრთის გაშლა ასწავლე არწივის...

ვინც ალაღმართალ კაცს ყველგან
ჩაუდგა სიცოცხლის ძალა...
შევჩენკოს სამშობლო ერთხმად
გიგზავნის მხურვალე სალამს.

თარგმნა ვ. ბაიაძემ

ეს იყო დეკემბრის ერთ დღეს

საბჭოთა კავშირმა თავისი გამარჯვებით ჰიტლერულ გერმანიაზე გაათავისუფლა გერმანიის დემოკრატიული ძალები და შეუქმნა მას სრული შესაძლებლობა დემოკრატიული რესპუბლიკის შექმნისა.

გერმანელი მწერალი პეტერ ვიპსი თავის ლიტერატურულ მოღვაწეობას სწორედ ჰიტლერიზმის განადგურების შემდეგ იწყებს. მანამდე გემზე შავ მუშად მუშაობდა; ომი, ტყვეობა პეტერ ვიპსს არ აძლევდა ნაყოფიერი ლიტერატურული მუშაობის შესაძლებლობას. მხოლოდ ახალი, დემოკრატიული გერმანიის სინამდვილის პირობებში შეძლო შეექმნა მრავალი ღირსშესანიშნავი ნაწარმოები, რომელშიც ასახულია გერმანიის ახალგაზრდობის გმირული ბრძოლა სამშობლოს კეთილდღეობისა და მშვიდობისათვის.

სუნ - თონი

ეს იყო 1950 წლის დეკემბრის ერთ დღეს, როცა ჯარისკაცი შუენი თავისი მეთაურის წინ იდგა და სამი-ოთხი საათით განთავისუფლებას თხოვდა.

— მე სუნ-თონიდან ვარ, — თქვა შუენმა და ხელი გაიშვირა მთებისაკენ ჩრდილო-აღმოსავლეთის მიმართულებით.

მეთაური ხედავდა, როგორ ცახცახებდა ჯარისკაცის ხელი... ჩრდილო-აღმოსავლეთ მხარეს ჩამოწოლილიყო სქელი, კუპრივით შავი ღრუბლების ბოლი... ამერიკელებმა წინა დღით ათასამდე ყუმბარა ჩამოყარეს პატარა უდანაშაულო ქალაქში.

— საღამოს აქ უნდა იყო, — თქვა მეთაურმა წყნარად და სახეში შეხედა თავის ჯარისკაცს, — შენ ხომ იცი, წინ უნდა წავიდეთ... მტერი გარბის.

შუენმა თავი დაიქნია.

— მტერი გარბის! — გაიმორა მან.

ნათელმა სხივმა გადაურბინა შუენს სახეზე... მან სასწრაუოდ გადიო მხარზე თოვი, გამოეშვიდობა მეთაურს და გვემართა მთებისაკენ, შავი, არაკეთილისმომასწავებელი ღრუბლების მიმართულებით.

მეთაურმა თვალი გააყოლა შუენს. იგი ისევე კარგად იცნობდა შუენს, როგორც თავის თითოეულ ჯარისკაცს. მას ახლა გაახსენდა, რომ შუენი თავისი ცოლისა და პატარა ბავშვების შესახებ ხშირად უამბობდა ხოლმე, და გული სიბრალულით შეეკუმშა.

როცა მთიდან ღამის პირველი ჩრდილი მინდვრებს დაეცა, შუენი უკვე ადგილზე იყო. მან თავისი დაბრუნების შესახებ მოახსენა მეთაურს. ჯარისკაცს უნდოდა შეუმჩნევლად დამდგარიყო თავის ადგილზე, რადგან ის იყო სიგნალი მისცეს შეტევაზე გადასასვლელად. მეთაურმა მეგობრულად მოჰკიდა ხელი სახე-

ლოზე; მან თავისი ჯარისკაცის თვალეში ამოიკითხა, რომ მას რაღაც უაღრესად მძიმე უნდა შემთხვეოდა.

— შუ-ენ, უთხრა მან, — შუ-ენ... აღარაფერი დაგხვდა? ნუთუ ყველა... ყველა მკვდარია?

— ყველა! — გაქვავებული სახით უპასუხა შუ-ენმა. — ორი პატარაც... ყველა!

— არაფერი? არაფერი მეტი?..

შუ-ენი შეეყოფანდა. უკვე ბნელდებოდა; მაგრამ მეთაური ამჩნევდა, როგორ ეცვლებოდა სახე მის ჯარისკაცს. შუ-ენს გაქვავებული სახე ერთბაშად გაუბრწყინდა.

— დიახ, — თქვა შუ-ენმა წყნარად, — ნანგრევებში ერთი რამ ენახე... ერთი... — მან ამ სიტყვებით ზურგიანთიდან ამოიღო პატარა

ყუთი და გახსნა. მეთაურმა შენიშნა ყუთში არაფერი იყო, გარდა წყვილი ლენტისა და სამაჯურისა, რომელსაც შუ-ენის ბავშვები ატარებდნენ... და კიდევ ერთი სურათი. შუ-ენმა ამოიღო სურათი და მეთაურს უჩვენა.

— მხოლოდ ეს ერთი... — თქვა მან, — გამარჯვება... და მშვიდობა!

შუ-ენი მწყობრში ჩადა და ისევ ზურგჩანთაში ჩადო ყუთი, რომელიც მთელ მის ავლადიდებს შუადგენდა. — მთელ ავლადიდებს კორეელი ჯარისკაცისას... რამდენიმე სახსოვარი დაღუბული ოჯახიდან და სურათი, რომელიც შეიცავდა გამარჯვებასა და მშვიდობას.

ეს იყო სტალინის სურათი!

ბერლინ-ტიეგელი *

ეს იყო 1950 წლის დეკემბრის ერთ დღეს, როცა მძიმე რკინის კარი ყრულ მიხეტრა.

კიდევ ერთხელ გადატრიალდა გასაღები და შემდეგ მიწყდა გუშაგის ფხვის ხმა... ბერნარდ შვარცმა თვალები მაგრად დახკვა და ყურებზე ხელი მიიფარა.

სამი თვე... ეს ციხის ოთხმოცდაათი დღე! თვითონ კი მხოლოდ 16 წლისაა...

სამი თვე ბერნარდ შვარც, სამა ნაბიჯი წინ! — სამი, ოთხი, აღსრულდა! რუხი კედლებ-

ში. ზეეტი, ჭერქვეშ, პატარა ირიბი ფანჯრები, რიკული, რკინის დასაკეცი საწოლი, ტაბურეტი... ასეთია ციხე. სამი თვე ბერნარდ შვარც! ახალგაზრდამ რამდენიმე ნაბიჯი გადადგა. ეს იყო ოთხმოცდაათჯერ 24 საათი. ეს კი დასავლეთ ბერლინში ნიშნავს სწავლის უფლებს და კარგებს და დედა... დედის სახე...

ბერნარდ შვარცი მოწყვეტილ დაეშვა სკამზე და ხელები მუხლებში ჩაიწყო, მდრღნელი, ავადმყოფური ფიქრები ამძიმებდნენ მას ამ სამარისებურ სიჩუქეში.

«რა ვქენი? — საგონებელში ჩავარდნილი ფიქრობდა იგი. — რა გავაკეთე? მე ვაგროვებდი ხელის მოწერას მშვიდობისათვის! და განა ესაა დანაშაული? ბრალმდებელმა... მსაჯულმა... ეს არისო დანაშაული! — თქვენ მათ, და ამისათვის სამი თვე!..»

მან თვალები დახუჭა და ყურებზე ხელები მაგრად მიიჭირა... აშინებდა მას ეს სამარისებური სიჩუქე; სასოწარმყვეთი ფიქრები მოსვენებას არ აძლევდნენ, სტანჯავდნენ.

ყმაწვილმა ტუჩზე იკბინა. «დანებება არ შეიძლება, არც ლაჩრიობა. სხვებს ბევრად მეტი აქვთ გადატანილი. სხვებს...» და ავ სხვებს შორის

* რაიონი დასავლეთ გერმანიაში.

მასაც, რომელიც ბერნარდ შვარცს უყვარს, რომელსაც იგი პატივის სცემს ისე, როგორც შეიძლება გიყვარდეს და პატივის სცემდე მშობელ მამას. მან სულ ცოტა ხნის წინათ ერთერთ ჟურნალში ნახა სურათი, რომელიც ასეა, აი, ამ წუთში ხელახლა აღსდგა მის გონებაში... და ეს სურათი იყო ისე ცოცხალი, ისე საგრძნობი... ჯარისკაცები—გრძელი თოფებითა და მკაცრი სახეებით, ცნობის-მოყვარეობით იყურებინან. სურათის ცენტრში მოჩანს წამების გზა... სახეები გრძელი წვერებით... მეფის რუსეთის პატიმრები.

სტალინი გადასახლების გზაზე. დიახს, სტალინი იყო პატიმრებს შორის... მას მხარზე გადაკიდებული ჰქონდა პატარა ჩანთა...

და თვალეში გამარჯვების რწმენა, გამარჯვება!

დიდხანს, დიდხანს უტკერდა ბერნარდ შვარცი ამ სურათს. შემდეგ გაახილა თვალეში და გაიღიმა. იგი ადგა, მიმოიხედა გარშემო და გაიცინა. გადადგა რამდენიმე ნაბიჯი, სამი, ოთხი... გაათვდა! სამი თვე უნდა აკეთოს მან ეს რამდენიმე ნაბიჯი, მაგრამ ის მაინც იცი-ნოდა. ბოლოს იგი მივიდა კედელთან, სადაც ფანჯარა იყო, და კირზე ფრჩხილით დაიწყო წერა. ამ კედელზე იგი ამოჭრის მხოლოდ ერთადერთ სიტყვას, ერთადერთ სიტყვას მთელს მსოფლიოში:

ს ტ ა ლ ი ნ ი !

ნიუ-იორკი

ეს იყო 1950 წლის დეკემბრის ერთ დღეს, როცა ჯემს ვისტლერმა ნიუ-იორკის მე-93 ქუჩის კუთხის ვესტიბიულში თავისი ქუჭუყიანი ფეხები პატარა ზანგის ფეხსაცმლის საწმენდ ყუთზე დააწყო.

ვისტლერი კარგ გუნებაზე იყო, რადგან დღეს მან ერთერთი დიდი საეჭირო ოპერაციისას ჯიბე გაისქელა. იგი სტვენდა დაჭიანჭებული კბილებიდან და დაფიქრებული დაპყრობდა პატარა ზანგის ხუჭუჭთიან თავს.

— ჩქარა, ზანგო, ჩქარა!—თქვა ვისტლერმა, და ნერვიულად აათამაშა ფეხი. შაგმა სახემ ქვევიდან შეხედა ვისტლერს და გაუღიმა, მისი ხელები კი სწრაფად განაგრძობდნენ მოძრაობას... ჯაგრისი... ჩერები...

— მე „გრიგალი“ ვარ, მისტერ მე ყველა გრიგალს მეძახის, ძალიან სწრაფი ვარ.

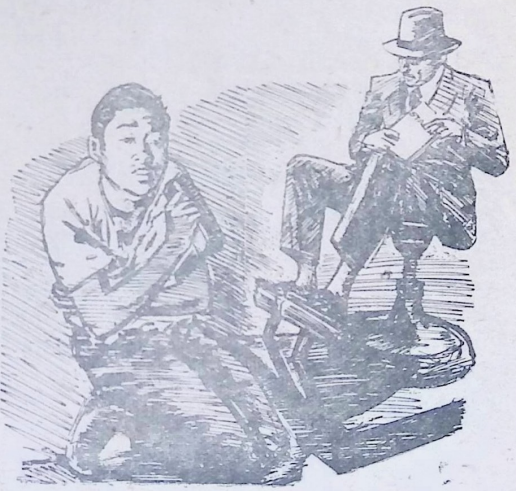
— ენა ჩაიგდე!—უხეზად დაუყვირა მისტერმა. ვისტლერი წამოიწია, თავშესაქცევად ხელი მოკიდა წიგნს, რომელიც, ჩერებში ნახევრადჩამალული, ჯაგრისის თაბაკაზე იდო, და გადაშალა.

— იცი კითხვა, ზანგო?..—შეეკითხა იგი.

„გრიგალმა“ თავი აწია. პატარა ზანგს შიშისაგან ნაცრისფერი გადაეკრა სახეზე, როცა

წიგნი თეთრის ხელში დაინახა. ჯაგრისი და ჩვარი ხელიდან გაუვარდა... სქელმა მისტერმა ფეხი მაღლა აწია და თავისი უხეში წაღამთელი სიძულვილით შიგ მუცელში ამოარტყა პატარა ზანგს.

— წყევლა-კრულვა თქვენ!— დაღირალა ვისტლერმა და წამოხტა. გაცოფებულმა წაქცეული ზანგი წამოაყენა და დაუწყო ცემა წიგნით და მუშტებით შიშისაგან დაღმეული პატარა სახეში.

უსაქმოდ მოხეტიალეებისა და მგზავრების აყიციანებული ბრბო სწრაფად შეიკრიბა ვესტიბიულში... აღიმაბრთა მუშტები და ჯოხები, რაც ამერიკაში იმას ნიშნავს, რომ ზანგს სცემენ. აქ არ კითხულობენ რისთვის და რატომ...

ჩასუქებული პოლიციელი მთარღვევდა ბრბოს. პირზე დორბლებმომდგარმა, გაცოფებულმა ვისტლერმა შეჰყვირა პოლიციელს:

— კომუნისტია!

— კომუნისტია! — ღრიალებდა იგი და სკემდა.

ფრიალებდნენ წიგნის ნაფლეთები... ამაოდ ცდილობდა «გრიგალი» დაეპირა წიგნის ნაფლეთები... ბოლოს იგი ჩუმი, ყრუ კენესით

ჭ ე მ ნ ი ც ი

ეს იყო 1950 წლის დეკემბრის ერთ დღეს, როცა ხარატის მოწაფემ ოტმარ კრაუზემ თავის სიცოცხლის მანძილზე ყველაზე დიდი სიხარული განიცადა.

ხელოსნები და მათი თანაშემწეები მოულოდნელად ქარხნის ერთერთი საამქროს მიამაგრეს...

და ყველამ, ყველამ ნახა და განიცადა ეს სასწაული, ნამდვილი სასწაული, რომელიც შედგება სისხლისა და ხორცისაგან. ეს იყო ერთი ტანადი, შავთმიანი მამაკაცი, — გამხდარი, ქვიანი სახით. ეს იყო ხარატი, როგორც თვით ოტმარ კრაუზე უნდა გახდეს. მაგრამ როგორი ხარატი!..

— ის უკვე 1970 წელსი ცხოვრობს. — წაუჩურჩულა ოტმარს პატარა ფუნკმა და გვერდში ხელი წაკრა, მან უკვე ოთხი ხუთწლიდის გემმა შესარულა, — კვლავ აღფრთოვანებით ჩაულაპარაკა კრაუზეს ფუნკმა.

მათ წინ იდგა საბჭოთა ხარატი ბიკოვი, რომელიც სახარატო დაზვასთან რაღაცის მანიპულაციას აწარმოებდა. მან იქ მდგომთ გაუღიმა და დეტალი თავის ადგილას ჩასვა...

ქალარა ოსტატები, რომელთაც ბევრი რამ ჰქონდათ ნახული, გაფითრდნენ... მათი მოწაფეები კი, ერთ ადგილას გაუნძირებლად იდგნენ და გაოცებული შეჰყურებდნენ საბჭოთა ხარატს.

ეს იყო სასწაული, რომელიც სიტყვებით მწელად აიწერება... ისინი ხედავდნენ ადამიანს, რომლის ხელებიც გატაცებით მოძრა-

დაეცა პირალმა და აღარც განძრეულა, როცა გორც ნავის გროვა, ისე მიაგდეს კუთხეში... მხოლოდ საღამოს გაბედეს «გრიგალის» შავმა კოლეგებმა მისი უგრძნობი სხეულის აღება. ერთერთმა მათგანმა ძლივს ამაოძრო მოკრუნჩხულ ხელიდან ქაღალდის ნაგლეჯი, ჯერ თვითონ წაიკითხა, რაც შიგ ეწერა, და მერე ხეუბს გადასცა. მათ თავი გაიქნიეს და ერთმანეთს შეხედეს. «ამიტომაც»... ჩაილაპარაკეს მათ.

იმედის სხივმა გაიელვა მათ შავ, სეცდიან თვალბებში. ისინი კარგად იცნობდნენ წიგნს, რომელსაც «გრიგალი» კითხულობდა. ამ ქაღალდის ნაგლეჯზე ეწერა:

«... ს ტ ა ლ ი ნ ი ».

ობდნენ. ისინი ხედავდნენ ადამიანს, რომელიც მგზნებარედ მისწრაფოდა წინ მომავლისაკენ და ამოკლებდა წლებს.

ეს ადამიანი იყო პავლე ბიკოვი.

ოტმარ კრაუზე წინ გაძვრა და პავლე ბიკოვის გვერდით შეჩერდა, როცა ამ უკანასკნელმა რაღაცა დეტალი ამაოძრო დაზვიდან და როცა მთელ დარბაზში ყრუ ჩურჩული განისმა. ოტმარის თვალს ვერ აშორებდა ამ შავთმიან მამაკაცს.

— სასწაულია! — ჩაილაპარაკა ახალგაზრდამ.

ბიკოვმა გაიცინა და ოტმარისაკენ გადახარა. ბიკოვს ეს სიტყვა ვადაუთარგმნეს. მაშინ მან ახალგაზრდას აბურძენულ თმაზე ხელი დაადო და ერთბაშად სერიოზული გამომეტყველება მიიღო.

— არა, — თქვა მან, — ეს არაა სასწაული საქმე იმაშია, რომ მე საუკეთესო მასწავლებელი მყავდა, ჩემო კარგო, ყველაზე საუკეთესო მასწავლებელი.

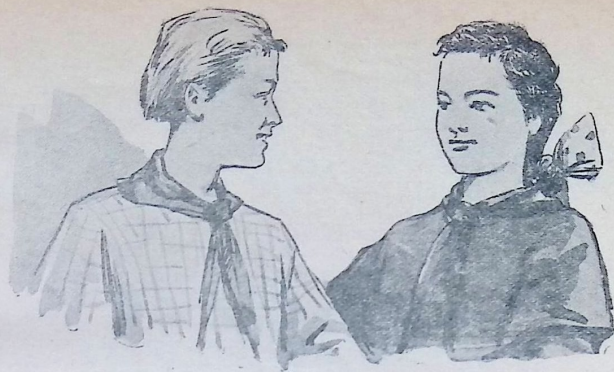
და არ დარჩენილა არცერთი ადამიანი გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის ამ ნამდვილად სახალხო წარმოებაში, რომელსაც ბიკოვისათვის არ დაეკვრებოა, რომ:

ადამიანი, რომელმაც სამუდამოდ დამორჩილა მომავალი:

ს ტ ა ლ ი ნ ი ა !

გერმანულიდან თარგმნეს **მ. შლენდბა** და **მ. გელაზივილა**

გივი შვეტაძე. ვახუშტის ჯიშისა

ნახ. ალ. ბანძელაძის

ბელადის სახლთან

დღეს პრენცლავ საშუალოში პიონერებს აგზავნის, პატარების სიმღერებით ავსებულა ვაგზალი. ოცნებობენ ჩვენი ქვეყნის ნახვის მოომედენი. პრენცლავიდან მატარებელს აცილებენ დღეები. მოკითხვას და ნახვის ნატვრას ახარებენ პატარებს და ბავშვებიც ოცნებაში გორის სურათს ხატავენ.

ეს წუთები ირა გერნერს განა დააიწყებდა! ამ პატარა სადგურიდან საშუალო იწყება. თმებს უწეწავს ნიავეარი პრენცლავიდან მოფრენილს, ეგებება მატარებელს უკრაინის სოფლები. უმზერს ირა ზოდანბენებს მოციმციმე თვალითა, ხელს უქნევენ ვაგაკები მოღაღანე ყანადან. ზოლოს დახვდა მატარებელს მაღალ მთების კედელი, იდგნენ და ქედს არ იხრიდნენ კავკასიის ქედები. მარჯვნივ ზღვაა, მარცხნივ მთები შემოსილან მწვანეთი, აქეთ ლურჯი ხავერდია, იქით—მწვანე ხავერდი.

მზე ამოდის, ფრთა დაქუცა ღამე გორის ციხესთან, ლაკვარდიდან ცხრათვალა მზემ დიმიტი ვაღმოიხედა. ვაშლია და ატმის რტონი ქარმა აანანავა, მალხაზების კრიაშული მისწვდა ციხის გაღავანს. მზემ სხივები დაახვევა, ცამ ვაღიხსნა საკინძე, სულ პატარა სტუმრები აყავო დღეს პატარა მასპინძლებს. გაღიარეს მტკვარზე ზიღი, მთებს გახედეს ზეიადებს, და ლენინის ფართო ქუჩით სტალინის სახლს მიადგნენ. რა ღიღი და რა პატარა სახლი არის ალიზის, ამ სახლისკენ რომ მოღიხარ—გულმა დაძღა არ იცის. სარკეში რომ ჩაიხედავ—კაშკაშა მზე ამოდის, სურას ნახავ—სავეს არის უკვდავების წყაროთი. სახლს მერცხალი დასუქებებს—გაზაფხულის მაყარი და ანთია ცისკარივით მოსატული აკვანი.

მზე მთებს იქით გაიხიზნა, ცამ შეკრა საკინძე,
სულ პატარა სტუმრები ჰყავი დღეს პატარა მასხინძლებს.
ლაყვარლს ბინდი შევარა მათი ხმების წყრიალში,
თანატოლი სტუმარი ჰყავს დღეს ნათელა იაშვილს.
საუბრობენ, თითქოს იყვნენ ნაცნობები ათი წლის,
სტუმარს მოსწონს ტკბილი სიტყვა და რუსული მასხინძლის,
ერთ ეზოში შეაბიჯეს, შუქი კრთოდა სახლიდან,
კართან დედა შეეგებათ გაღიმებულ სახითა.
ისაუშმეს, ისაუბრეს ღიღინას, დაუსრულდობივე,
როცა სიტყვას ვერ იგებდნენ, საუბრობდნენ გულგებით.
მეგობარმა მეგობრისა ყველაფერი გაიგო,
შეგვერემანი და უღიმის ოქროსოვანი დაიკოს.
მერცხლის ენით ექიპქია, არ დააკლო ამბორი,
ოთახებში დაატარა, გაღუსულა აღბომიც...

ირა შედგა გაკვირებით, რაღაც ჩასწვდა გულამდის,
ნეტავ აქ ვინ მოიტანა დედამისის სურათი...
იყონ ბავშვმა დედის ღიმი, მშობლის თვალთა ადერსი
და ნათელას გაკვირებით შეაქტერდა თვალებში.
— მომისმინე—თქვე ნათელამ,—ამ შეიდი წლის წინათა,
როცა ზეცა ვარდობისთვის მზის სხივებით ბრწყინავდა,
როცა მტარვალს ვუკითხავდით სასიკვდილო განაჩენს,
ეს სურათი თან ჩამოყვდა გამარჯვებულ მამაჩემს.
მამაჩემი ომში იყო, ცხრა მთა გადაიარა,
მტერს ებრძოდა ვაჟაკურად, ძირს არ სრიდა იარაღს.
და როდესაც გზას იკვლევდა ხიშტითა და კონდახით,
მან იხილა ერთი ვიღაც გერმანელის ოჯახი.
შემკრთალი და ფერწასული შიშისგან და ჯავრისგან—
ბავშვიანი ქალი დახვდა თურმე სახლში ვარისკაცს.
მამინ შედგა მამაჩემი, ზეფრი არ დაახანა
და შაშანა დაუბრელი მან პირველად დახარა.
უთხრა თურმე: ჩვენ პატარებს არას ვერჩით იცოდე,
ეს პიტლერმა გაუწვარა ჩვენში ბავშვებს სიცოცხლე...
ადგა ქალი, ყველაფერი მას ზღაპარი ეგონა
და სურათი უსახსოვრა, როგორც ძმას და მეგობარს.
მერე, როცა ვაფიშარჯვეთ ამ შეიდი წლის წინათა,
როცა ზეცა ვარდობისთვის მზის სხივებით ბრწყინავდა,
როცა მტარვალს ვუკითხავდით სასიკვდილო განაჩენს,
ეს სურათი თან ჩამოყვდა გამარჯვებულ მამაჩემს.
ბრძოლის შემდეგ მან შრომაში გაატარა ეს წლები,
ახლა იგი მოსკოვშია და ყრილობას ესწრება...
ირა უსმენს, მეგობრისა ყველაფერი გაიგო,
შეგვერემანი და უღიმის ქერთაშინ დაიკოს.

მზე ამოდის, ფრთა დაკეცა ღამემ გორის ციხესთან,
ლაყვარდიდან ცხრათვალა მზემ ღიმით გაღმობიდა.
ცახვ ღრუბლის ჩრდილი არ ჩანს და მიწაზე დარია,
თმაგიშერა და მოწყვება ქერთაშინ დაიას.
აღმართ-აღმართ ციხისაკენ მიიჩქარის ორი და,
მიღიან და ცადაზიდულ მთებს უმზერენ შორიდან.
იმ მთებს იქით კრემლი არის, კრემლში ბრძენი კაცია,
ვინც ხალხების ძმობის ღროშა მეცხრე ცამდე ასწია.
ცას მერცხალი შესწიკვიკვებს გაზაფხულის მაცარს
და ანთია ცისკარივით ბრძენთა-ბრძენის აყენი.

მერაბ ლავანიძე

ნახ. ალ. გიგოლაშვილისა

თ ა ი ბ უ ღ ი

მიისი ოცს პირველმა გამოცდამ წვედობით ჩაირა: ეს იყო მარიამის საგანი. არავინ ჩაქრილა — ლიტერატურაში მერვე პირველი კლასი ძლიერია, და ოცდასამში წერითი სამუშაოც წარმატებით ჩატარდა. მარიამს სახეზე ეწერა კმაყოფილება; მეტერთმეტე კლასში-და ჰქონდა დარჩენილი ერთი გამოცდა და, მოულოდნელად, ავად განხდარი ფიზკულტურის მასწავლებლის მავიერად, საზაფხულო მოგზაურობის ხელმძღვანელად დანიშნეს.

ბიჭებს გაუხარდათ მისი დანიშვნა. ჩვეულებრივად ფიზკულტურის მასწავლებლები საყვარელი და მხიარული ხასიათისანი არიან. ასეთი იყო შალვაც. უფრო მეტიც—ახალგაზრდა მასწავლებელი ბიჭებს ძალზე დაუახლოვდა, ამხანაგოვით იყო ბავშვებთან და ყველას უყვარდა. მაგრამ საქმეც მიაგზავია სწორედ! მარიამ ინწყირველი ახლოც იყო მოსწავლეებთან და, ამავე დროს, იმდენად შორს, რომ ბავშვები ყოველთვის გრძნობდნენ მანძილს, რომელიც არც მოკლდებოდა

და არც გრძელდებოდა, — ჩონგურის სიმივით იყო გაკიმული და საოცნებო, დედაშვილური სიყვარულით დაანდამატებული.

სკოლაში ხალხი შეთხელდა, მხოლოდ უფროსი კლასების მოწაფეობა ტრილიებს დერეფნებში. დღეს წერითი სამუშაო იყო რუსულ ენაში. ყველაზე ბოლოს ჯაფარიძემ დაასრულა წერა. დღინიაშვილი და მოდებამე კლასის ფანჯრიდან უთვალთვალდნენ ამხანაგს და შვებით ამოისუნთქეს, როცა მან რვეული ჩააბარა. ქუჩაში გამოვიდნენ სამივენი. არ იცოდნენ საით წასულიყვნენ. ყოველგვარი ტვირთი მოცილებული ჰქონდათ და წინ საინტერესო ზაფხული ედოთ.

ვერაზე გავიაროთო, თქვა მოდებამე, და ბიჭებიც დაუფიქრებლად მიჰყვნენ—ახლა მათთვის ერთი იყო სადაც წავიდოდნენ.

მელიქიშვილის გამზირს დაადგნენ მეგობრები, რუსთაველის ძეგლისაკენ. დილის ათი საათი იქნებოდა. „კომუნისტის“ გამომცემლობის წინ, ფანერის სტენდთან შეჩერდნენ ბიჭები. სპეტანსაცმელში გამოწყობილი სტა-

ნაწყვეტი „ზაზა მესხის“ მეორე წიგნიდან.

მბის მუშა სტენდზე „კომუნისტის“ ახალს, ჯერ კიდევ სეფს—საღებავშეუქმრალ ნო-მერს აკრავდა. ბიჭებმა მერთე გვერდის აწებებას მოუცადეს და, როცა მუშამ თავის საქმე მოათავა, სამიენი ზედ მიადგენ გაზეს.

სტენდის წინ გოგონების გუნდმა ჩაიარა,— ყავისფერი ფორმის კაბებში და სადღესასწა-ულო თეთრ წინსაფრებში. გოგონები ხმა-მაღლა კამათობდნენ, დროდადრო გაიცინებ-დნენ და გუნდად აერიაშლდებოდნენ. ჩან-და, ისინიც გამაცდებიდან ბრუნდებოდნენ. ღვინავილიმა თვლი ვააყოლა მხიარულ გო-გონებს და გაიფიქრა: საოცარია, ანდენი მზადება, შიში. გულისძკარა... ბოლოს ყვე-ლაფერი კარგად თავდება—თითქმის ყველა გამარჯვებული და გახარებული!

ბიჭებმა ფეხბურთის ცხრილი და ინფორ-მაციები ჩაიკითხეს, მეერ უცხოეთის განყო-ფილება მოათვლიერეს და ერთხანს მესამე გვერდიდან კამათობდნენ, ღირდა თუ არა წასვლა ორჯონიკიძის სახელობის პარკში, მოსწავლეთა ტრადიციულ დღესასწაულზე, რომელიც ასე ღიდი ასოებით ცხადდებოდა მესამე გვერდის თავში.

მაგრამ კამათს ბოლო ვერ მოაბეს; მეორე გვერდიან მიმდგარმა მოღებამე ყვირილი ატეხა:

— ორდენი, ბიჭებო, ორდენი!

ღვინავილიმა და ჯაფარიძემ ჯერ ყური არ ათხოვეს, მერე, ბიჭმა აღარ მოისენა, და გვერდი აათვლიერეს. ეს იყო უმაღლესი საბ-ქოს ბრძანებულება მასწავლებელთა დაჯილ-დოების შესახებ. მოღებამე თისს არ აცი-ლებდა ინჭირველის გვარს და შაშვის ბარ-ტყვიით ქულოპინებდა:

— ინჭირველი, ბიჭებო! ორდენი, ბიჭებო! არ ტყუოდა ბიქი! მეგობრები ბარე თხო-მეტი წუთის განმავლობაში იდგენ სტენდ-თან, მერე თვალი კარგად დააჯერეს და სკო-ლისაკენ მოცოცხეს.

სკოლაში აღმოჩა, რომ მარიამის ვარდა სკოლის დირექტორიც დაეჯილდოებინათ, ოლონდ—მედლით. არც მარიამი და არც დირექტორი სკოლაში არ იყვნენ. ბიჭებს გუ-ლი დასწყდათ.

— სახლში მივიდეთ და მივულოცოთ! — თქვა ჯაფარიძემ.

— უხერხულია! — შეყოყმანდა მოღებამე — რა არის უხერხული? — პირველობად არ მიიღოს! — ეს, უმარილო ხარ! გიგიმ ასწონ-დასწონა საქმე და მეგობ-რები დაამშვიდა:

— უხერხული რა უნდა იყოს... მარიამს პირველობას ვერ გამოაპარებ, შეგებდავს თუ არა, მაშინვე მიხვდება, რა შვილიც ბრძან-დებო... ასე რომ წავიდეთ!

ღვინავილი ბარნოვის ქუჩისკენ გაუძღვა ბიჭებს, მაგრამ გზაზე გადაიფიქრეს,— აგრე არ ივარგებს, თუ მისვლაა, მისვლა იყოსო, თქვა გიგიმ: ჯიბეები გადმოიბრუნეს, გრო-შები მოიჩხრაკეს და ვერის ბაზარში შეუხ-ვიეს.

საადრო მარწყვის ყიდვა თქვა მოღებამე, მაგრამ ჯაფარიძემ შეუბღვრა, გიგიმაც იუ-არა, და წერილად შეკრებილი ოცი მანეთი მოხუც მცხეთელ მეყავილეს დახლზე დაუდო. მეყავილემ აფორიაქებული ყმაწვილები სათვალესწემოდან შეათვლიერა თავითფე-ხებამდე, და დახლზე დაყრილი ფული დაუთ-ვლელად აიღო:

— ვისთვის გინდათ, შვილებო?

ბიჭებმა ერთმანეთს გადახედეს,— უხერხუ-ლი ხომ არ არისო მართლის თქმა. მერე გი-გიმ დაასწრო სხევს:

— ერთი მეგობრის დედისთვის, ძიაკაცო... ორდენით დაგვიჯილდოვეს...

* * *

ინჭირველების ბინაში ტელეფონი დიღას აქეთ არ გაჩერებულა.

— აალო, მარიამი ბრძანდებით? მოგიე-ლოცავს, პატივცემული მარიამ, მოგილო-ცავს...

მარიამი მადლობას ამბობდა, ყურებამდე წითლდებოდა, მერე მორცხვად კითხულობ-და, თუ ვინ ულოცავდა, რადგან რეკავდნენ ყოველის მხრიდან— შინაურები და გარეშე-ბი: ნათესაებები, ძველი მოწაფეები, ყოფილ მოსწავლეთა მშობლები, ნაცნობები და უც-ნობებიც.

ბინა თანდათან ივსებოდა ხალხით. მა-რიამს თეთრი საზაფხული კაბა ეცვა, გულზე დიდი, წითელი ვარდი დაებნია ვიდაც მო-სულთაგანს; რბილ ტანტზე იჯდა, ხელში გა-

ნუწყებტივ ეჭირა ტელეფონის მილი. სკოლის დირექტორი და სასწავლო ნაწილის გამგე ტაქსით მოგრიალდნენ. სამსახურიდან მუდღვე დროზე ადრე განათავსდნენ. დიმილით ეამბორა შუბლზე და ვეცხვრთელა თაიგული თავისი ხელით მნათავსა ბროლის საყვავილემო.

შემიძირა ვილაც ახალგაზრდა ოფიცერი; იგი ვერაინ, თვით მარიამსაც ვერ იცნო, და ოთახში უხვრხული დუმილი ჩამოვარდა ერთხანს. ჰაბუკი ოფიცერი წუთითაც არ დაბნეულა, გრძელი დარბაზი დეშების წკარუნით გაიარა, ზედაც არავისთვის შეუხვდაც, მარიამის ტახტთან მოხდენილად შეჩერდა, ქუსლი ქუსლზე მიირტყა, ქუდი მოიხადა.— მკლავსა და მკერდს შორის გაიღო, და მარიამს ღიმილით ეამბორა ხელზე:

— ზურა კიანაძე, თქვენი გაზრდილი. შევბუღებამი გახალავრა... ამ წუთში ვავიგე... ისეც ვაბირებდი თქვენს ნახვას!

მარიამი გაოცებული შეჰყურებდა ლამაზ ყმაწვილს— თითქმის ბავშვს.

— მოიცა, მოიცა!— წარმოთქვა მან, მერე ფეხზე წარდგა და დეკორაციებით აათვალიერა ყმაწვილი,— ეს შენა ხარ, ბიჭო, ზურა კიანაძე... აი, ის, ორმოცდაორ წელს ფრონტზე რომ გაიქცეო მეთე კლასიდან?

ლამაზი ოფიცერი ისეც იღიმიებოდა. ის სამჯერ იქნა გადაკონილი. დარბაზი ვამოკონილდა და ყმაწვილების ნიშნად ვაისმა სიცილისა და მოწონების შეძახილები. მერე მარიამი და ჰაბუკი დიდხანს ისხდნენ ტახტზე მხარდამხარე. მარიამს თავილუნული და სახელაღწილი ყმაწვილი ქოჩორი ეჭირა ხელში, ყმაწვილს— თავისი თეთრი მხედრული სახაფხული ხელთათმანები; ის ჰყვიროდა როგორ ოცნებობდა ფრონტზე წასვლაზე, და თბილისიდან ვაქცეული, ლინინგრაღში, როგორი ცივი უარი უთხრეს— სრულყოფიანი არ ხარ და ფრონტზე ვერ ვავიშვებო. მერე როგორ ვამწყესეს სამხედრო-სახლავო სასწავლებლში, ხოლო იქ ჩარიცხვისათვის როგორ ვახდა აუცილებელი საშუალო სკოლის ექსტერნისა წესით დამთავრება,— სულ რამდენიმე თვის ვანბავლობაში.

— სწავლა, ჩემო კარგო, სწავლა უბირველეს ყოვლისა!— ვაილიმა ვამყოფილებით მარიამმა,— ხედავ, სად დავხდა სიმწიფის ატესტატი?— მერე ჩაფიქრდა და წარბი შეიკრა,— აი, ამ ერთი თვის წინათ უსიამოვნო

ამბავი შემემთხვა; შენსავით ვამეცქე ერთი ბიჭუნა... მართალია, მისი საქმე ცოტა სხვაგვარად მოხდა. ნიჭიერი ბავშვია, კიდეც მეტი— საყვარელიც... ეს, ღმერთო ჩემო, რამე შემაყვარა ის უცნაური ბიჭი მერე, მე მისი დღეღერები ჩამივარდა ხელში... სოფელი, სოფელი და ისეც სოფელი... თანაც ეჭვი და გულის ატრუება... ასე იცის, ხელი რომ მოეცარება საწვალში, ვული სხვაგან ვამეცქე; თავს იმიედება— უსწავლელადაც შეიძლება. მამა ავრონომი ჰყვია,— ფრონტზე მოუტუეს, სწავლაში ჩამორჩა, ვაჰკრა და ვაუტია. აი, შენ ფრონტზე მივიწყედა ვული, სხვას კიდეც— სხვაგან... ეს, ვიცნობთ, ვიცნობთ, ხელის გულზე ვხედავ ჩემს პატარა „ღონ კიხობებს“...— მარიამმა მწარედ ვაილიმა და დაუშატა,— აი, იმ ჩემს დათუნას ჰგონია, დაჰკრავს თოხს— და შენომს ვამირობა ციდან ჩამოუვარდება...

ჰაბუკი ოფიცერს სახე ასწითლებოდა და, თანხმობის ნიშნად, ისე, როგორც ბევრის მნახველად ამიანებს შეჰყურით, ლამაზ, ხუტუტა თავს აქნივდა.

— ყურადღება! ყურადღება!— ვაისმა უტე მარიამის მიუღლის ხმა; ის აიენიდან შემოვიდა და ღიმილით შემოუძვრა უზარმაზარ ფერად თაიგულს. ხალხი ღიმილით შეხვდა დღეღეციას. მარიამი და ჰაბუკი ოფიცერი ზეზე წამოვდნენ. ვიღაც თაიგული საწერე მავიდაზე არ იქნა მოთავსებული, მარიამს არ დაუშახავს ტანმორჩილი მოღებამე,— იმდენად დიდი იყო თაიგული.

— ჩემი მოწოდებია...— მიუბრუნდა მარიამი ჰაბუკი ოფიცერს ღიმილით.— ხომ კარგები არიან?

ამასობაში მოღებამე თავი ვანთავისუფელა თაიგულისაგან, ჩამოიბერტყა ქოჩორიდან ყვავილის მტვერი, მოუბრუნდა ღვინიაშვილსა და ვაფორიძეს, მოაყვითო, — ანიშნათ, და სამიენი მარიამისაკენ ვამწყობდნენ.

შეჩაქოლდა ხალხი და ვა მისცა ბიჭებს ხელის ჩამოსართმევად. მავრამ მარიამმა, ხელის ჩამოსართმევს მავერი, მოიწყვდია სამივე მკლავებში, მოუჩნათ ქოჩორი სიყვარულით, ამოვიყენა სახელაღწილი ყმაწვილები გვერდით და ჩურჩულით, მხოლოდ მათ ვასავონად თქვა:

— ვამდლობთ, ჩემო კარგებო, ვამდლობთ! და კვლავ ახრიალდა დარბაზი ტაშით, ყიქინითა და მოწონების შეძახილებით.

მე ლაგხაზე...

გოტხრობა

დიდი დასვენება იყო და სკოლის ეზოში ერთი ქვილიხილი იდგა. ზოგი სახტომ ირმომი სტებოდა, ზოგი ირმომზე ვარჯიშობდა, ზოგიც სალაბტაოდ შე-
მოსაწოდ წრხისთან შეგვფუჭულ ბავშვებს შემოსვით-
და, საიდაც ხმაშალილი კამათი ისმოდა. ბავშვები
ლაბტაობისათვის მოპირდაპირე გვფუფების შესადგე-
ნად ამხანაგებს ირჩევდნენ და სადაოდ ერთი მარჯვე
ბიჭი გამხდარიყო გვფუფების მეთაურათვის.

ბავშვები რაკლად შემორტყმოდნენ მოდავეებს, ხო-
ლო თვით დავის ობიექტა ვანზე გამდვარიყო და რო-
გორც ეს თავის ძალაში დარწმუნებულ, ეშმაკ ბავშვებს
სწევით, კამათში მონაწილეობას არ იღებდა.

დიდი საცდური იყო ეს ბიჭი მოკამათებისთვის,
რადგან ტანდაბალი, ფიცხი, მოსაზრებელი და სწრაფი,
ლაბტაობაში ფასდაუღებელი იყო.—ისინი იყო მოვიდა
და დავის საგანიც ვახსა.

უცებ მიიღო გვფუფი შეჩოჩქოლდა და გაისმა სი-
ლის ლაწანი.

ბავშვების გუნდს მოსწყუდა ერთი და მანინვე სკო-
ლის შემოხოსიენ ვაიქცა.

მცირე ხანიც და მეთთე
კლასიდან გამოსულმა რაზ-
მის ხელმძღვანელმა ჩხუბის
ამტეხი პიონერთა ოთახში
შეიყვანა და კარები მი-
ხურა.

ბავშვები მიეჯარნენ
მისურულ კარებს, სადაც
პიონერხელმძღვანელი ქუბ-
და:

- კიდეც იზამ?
- არავინ პასუხობდა.
- არა, კიდეც იზამ?
- არავინ პასუხობდა.
- შენ გეუბნებიან, კი-
დეც იზამ?
- არა,—ძლივს გაი-
გონეს ბავშვებმა.
- წადი მაშ ახლა, და
თუ კიდეც გავიბე, შავ
დღეზე დაგაყენებ!

ბავშვები კარებს მოს-
წყდნენ და ეზოში გამოი-
შალნენ. წუთიც, და პიო-
ნერთა ოთახიდან გამოსულ
ბიჭს შემოეხვიცინენ.

— მოგზგდა, ზაქრო?
ზაქრომ ბიჭები შეთ-
ვლიერა დამცინავდა.

— საქმე გამოვლდვით
თქვენცა, რის მომხგდა,

რა მომხგდა! ჩვეულებრივ მიყვირა რაზმის ხელმძღვა-
ნელმა. იმას კი,—აქ ზაქრომ თვალეში უფრო დააბრა-
ლა,—იმას კი, ბიჭო არ ვიყო, თუ გვერდები არ დვე-
წილო დღესვე. აქო და რაკლო ხელმძღვანელი ვა-
რო, მიღის და მახუჭებს. მოჩჩა, მე დღეის შემდეგ
ალარ მინდა მაგის რაკლოში ყოფნა. ვეტყვი პიონერ-
ხელმძღვანელს, რომ თინას რაკლოში გადამიყვანის—ის
ბიჭებზე ყოჩაღია და არც არავინ დაუბუღებია. მაშ
ბიჭო არ ვიყო, თუ არ მივბეგვო...

ბავშვებმა კარგად იცოდნენ, რომ ზაქრო უშეკე-
ლად ანსრულებდა მუქარას და წინასწარვე დაინანს
მისი რაკლის ხელმძღვანელი.

მალე ზარის ხმამ დაშალა მათი გროვა და ყველა-
ნი თავიანთ კლასებში შეგრიალდნენ.

* * *

თითქმის ოთხი დღე უთვალთვალეებს ზაქრო თავის
ყოფილ რაკლის ხელმძღვანელს (ზაქროს თხოვნა
შეუსრულეს და თინას რაკლოში გადაიყვანეს მეორე
დღესვე), მაგრამ საცემად

ვერსად მოვიდა ხელში—
ეშმაკია: ხან მასწავლებელს
გაჰყვება სახლში წასვლი-
სას მხარდამხარ, ხან ისე
გაუბსლტებდა, რომ თვალს
ვეღარხად მოჰკრავს, მაგრამ
ზაქრომ თქვა, რომ უთმე-
ლად ვეცხო, და, მასხადა-
მი, უნდა სცემოს.

და ერთ დღეს უკა-
ნასკენელ გავვეთილიდან და-
ეთხოვა მასწავლებელს.
ცუდოდა ვარ, სახლში
გამიშვითო.

მასწავლებელმა თავ-
მომკვდარუნებულ ზაქრო
მართლა ავადმყოფად ჩათ-
ვალა და სახლში წასვლის
ნება მისცა.

ზაქროსაც ეს უნდოდა:
გამოვიდა კლასიდან, კი-
შკამდე ვეხებო ათირია, ჯი-
შკარს რომ ვასცილოდა, წი-
ლი ვაივარია, ვადახტა, რი-
ყის პირას ამოსულ თელებს
ერთი წკება მოატეხა, კი-
შკართან კაკლის ვეება ფეს-
ვებს ამოეფარა და დაიწყო
ლოღინი.

თითქმის ნახევარ საათს
უცდავ, და ზარიც დაი-
რეკა. ზაქრო მღელვარებამ
შეიბყრო. აქეთ ჩამოვილი-

ტიშკართან ვეება კაკლისხსნ ამოეფარა და
დაიწყოა ლოღინი.

ლი მოწვევები ხომ არ დამინსახევენო, მაგრამ ყვირილ-ხვილით ჭიშკრიკენ დაშვებული მოსწავლეები მის-კენ არც კი იქურებოდნენ, გაღებულ ჭიშკრიკიდან გაქანე-ბული გამოვარდებოდნენ, იქვე გამავალ რუხე ხტე-ბოდნენ და რიყეში ჩარბოდნენ. რადგანაც დიდი წვიმა-და, რეს წყალი მომატებოდა და ამიტომ გამძვავებები თუ ახერხებდნენ მასზე გადასტოვას.

ბიჭს მოთმინება დაელოდა, მაგრამ მალე გამოჩნდა მისი ლოდინის მიზეზი და ვეცდეს ამოვარებულნი ზაქრიოც წამოვარდა. მიეჭრა გადასახტომად გამწაფე-ბულ თავის ყოფილ რგოლის ხელმძღვანელს და წყე-ბა ზედ ბებენზე გადაუქარა.

— ვაიშე, დედაც! — შებყვარა მოულოდნელი დარ-ტყმისაგან ბიჭმა, მოზარუნდა და ზაქრის ჩინთა მოარ-ტყა თავში.

ბიჭები დედატყენ ერთმანეთს. დიდხანს ძიძგილობდნენ სახტად დარჩენილ ბე-შვების წინ. ბოლოს ზაქრის წაწემაჩრტ ფეხი და-უხსლტა, დაუხსლტა, დაგორდა და მაგრად დაბლუჯუ-ლი მოპირდაპირტ თან გაიყოლა. წყითაც, და ორივენი რუმი ადმოჩნდნენ.

იგორავს, იმძვილავეს, დახვედნენ, დაილაფენ და ბოლოს ზაქრო მოეცვა მოპირდაპირტ ზევიდან. ერთ-ორი უთავა და რაკი დანახა, რომ სკოლიდან ოვარდნილი პიონერხელმძღვანელი უპირებდა ხელის ჩავლებას, გახსლტა, გადაბტა და როგორც დამოთხალ-მა კურდღელმა, ისე მოკურცტა ქვევით.

სირბილისას მოიხედა უკან და თვალი შეასწროს თუ როგორ ბანდნენ ტალახში ამოთხუნულ რგოლის ხელმძღვანელს.

— ბავტ შენ მე რომ ვთქვი, უნდა გეყოფი-მყოფი, მანსახდამე, უნდა გვემო, — მე ტყუილად ბავტ-ბავტ დაი-ლიან მეგავტებმა — გაიფიქრა კმაყოფილმა და ისევ მოუყვა.

დღეს დიდი ამბავი მოხდა ზაქროს თავზე. ვერ გაჩნე ვერც კი მოხულა. ზის მერხზე თავდამხობილი, მარტოდმარტო ამხელა კლასში, და თავი მალა ვერ აუღია. მზე კარგა მაგრად გადაიწვირა დასავლეთის-კენ, ის კი მიანც აქა ზის. სისწარა იყო თუ ცხადი? არა, არა, რის სისწარა, რა სისწარა — ცხლაც უტრებში უღვას თინას ხმა.

თინა... აფსუსა, რა გავო იყო! როგორი წარმოადგენა ჰქონ-და მასზე ზაქროს რტომ ადრე არ იცოდა, რომ მის რგოლს სათაფრზეც არ გაპარებოდა! პირველი ბოლო-მდეტელი ის იყო დღეს. სპეციალურად მისთვის მოწვი-ლია გავომ რგოლის შეტრება და დედა, დედა! რა დღე დააყარა საცოდავ ზაქროს... ალბათ, უფროს პიონერ-ხელმძღვანელთან იყო შეთანხმებული.

პიონერხელმძღვანელმა? მან უარესი თქვა: დირტყობასა და მასწავლებელს კარტყობა სდომებიათ მისი. მათაც ვაუტყობა მისი ამბა-ვი. თუმცა მათი რაზმის ხელმძღვანელს კი უსაყვედუ-რის, „ბავშვებს ცალკე წუ მარბენ და იქ წუ ეჩხუბე-ბოი“, და არც მის ყოფილ რგოლის ხელმძღვანელს

მოუწონა ამხანაგის დაბეზღება. თინა კი შექო გაკვი-რილები შემდეგ რგოლის შეტრებისათვის და ზაქროს ყოფაქცევის საკითხის დასმისთვის... აფსუსა, რა გავო იყო და ასე უცხად... უჟი... არა, ადრევე რომ სცოდნო-და, რა მიყვანდა მის რგოლში? დღეს კი პირველი ის ახდდა და გოგონადელი ჩხუბისთვის ისეთი დღე მეგავტემა, რომ ზაქრო სირცხვილისაგან კინაღამ მერხვეშ ჩაძრა. მარტოსთვის რომ ეთქვა, — ვანდაბას, მაგრამ მთელი რგოლის წინაშე, ბიჭებისა და გოგონების წინაშე... ყველა თინას მიმხროს, ყველამ ზაქრო გააბტყუნა და დარჩენილი მარტოდმარტო, მთელი რგოლის პირის-პირ, ამაოლ აცტყედა თვალებს, რათა ერთის სახეზე მაინც შეემჩნია თანარტნობა, მაგრამ ვინც ხიტყვა არ დაძრა შეტრებაზე, ისინი თვადღებთ, უხსტყვოდ კი-ცხადუნენ. არც ერთი მომხრე, არც ერთი მეგავტემა... აფსუსა, სოლომონი სად ჰყავდა! მისი საყვარელი მე-გობარი რაღა ეხლა არი ავაღ? ის რომ ამ ყოფილიყო, ისე არ დაიპაფივებებდა ამთა ზაქროს. ის ყველაზე წესიერი ბიჭია, მისი ნახატები თბილისშიაც კი წაი-ლეს გამოფენაზე, — უფრო დაუფებდნენ, უყვევლად მო-უხსენებდნენ და იქნენ ცოტათი მაინც შეტრებილებმა... იმ ბიჭს უწოდეს სირცხვილი, რომელიც დღეს დაატყდა თავს ზაქროს.

თუნდა, კაცმა რომ თქვას, მართლები კი იყვნენ. როცა ასე კიხხადუნენ ზაქროს. მართლა და მართლა რა ვახდნენ ხსებენ, როცა ასეთ ქებას იმსახურებენ მასწავლებლებისა და უფროსებისაგან? ზაქრო რა, იმათზე ნაკლები ბიჭია? აი, თუნდაც თინა ავიღოთ, ან თუნდაც თვითონ სოლომონი — ყველას უყვარს, ყვე-ლა პატივს სცემს... არა, არა, მართალი იყვნენ გე-ვლანი, როცა ზაქროსა ჰკიხხადუნენ ცდილი ყოფაქცევი-სათვის — განსაკუთრებით ჩხუბისათვის. ყველა მართა-ლი იყო მის წინაშე და ის ერთი ტყუილად მათთან. ტყუილად ნამდვილად... ვაი, რა დღე დააყარეს მაგრამ დღეიდან ეცდებოდა ზაქრო, რომ ყველაფერი გამოსწო-როს. ყველაფერი, რაც კი ნამდვილ მიონენს სასულს უტტებს. და აი, თქვენ ნახათ თუ ზაქრო სანიშნუში მიონერი არ იქნება მთელ რგოლში.

ბიჭმა თავი აიღო, მიიხედა-მოიხედა, არავინ იყო კლასში, ყველას მიტოვევინა. ძლივს ათირა წელი. აფა და გარეთ გამოვიდა სახლში წასასტყუელი.

კიბესთან რომ მივიდა, შეტრება და მიწიან ჩარ-ჩოს შეხედა, სადაც თავიანი რაზმის კედლის გაწეტი იყო ჩვეულებრივ მოთახსტყუელი.

შეხედა და იქვე გაშეშდა, როდესაც ახლად გა-კრულ გაწეში ნახტს მოჭრა თვალი.

დააკვირდა კარგად, თვალებშიც ახახამა, მაგრამ დასწყველოს ეშმაკმა: ნახატი ისევ ისეთი იყო, რო-გორიც პირველ დანახავზე — დიდი კაკლის ქვეშ ვამა-ვალ რუმი წაქცეულ ბიჭს მთრეე ბიჭი გადასჯდომი-და და მუშტას სცემდა ქვეშ მოყოლილს.

და ზაქრომ აშკარად იცნო თავისი თავი ზვიდიან მოქცეულ ბიჭში.

— საკვირველია ასე როგორ დამამგავსეს, — წაი-ბუტბუტა თავსთვის და ახლა ნაწერს დახედა. ქვეშ თინა აწრდა თავის ვეჯის. აქაც გაკიცხა იყო.

ბიჭი დალონდა: განა ერთი მეგობარი მაინც რომ უყოლოდა, გაუფრთხი დახატვის მაინც არ ააცდენდა? ახლა ხომ მთელმა სკოლამ უნდა გაიფრთხი და ნახოს ეს გაუფრთხი? აუფუსს რატომ სოლომონი მაინც არ არი რეკოლმეგობარი? მასაც ანეწენდნენ გაუფრთხი და მის გვარს რომ ნახავდა შიგ, ამოშლიდა და ამ ნახატსაც დააფხრწენებდა, დედა, დედა! მთელი სკოლა ნახავს სვალ და...

ბიჭმა მიიხედა-მოიხედა. არავინ ჩანდა სკოლაში. მაშინ დაუწყო წვაღებმა გაუფრთხის ჩარჩოს, გახსნა როგორც იყო და გვიბიძან ქიმიური ფანქარი ამოიღო. ის იყო უნდა სრულიად დაედღაბნა მთელი ნახატი, რომ თავისი სიტყვა გაახსენდა დღევანდელ რგოლის შეტერებაზე. გაახსენდა თავისი სიტყვა.—მოინერსული სიტყვა, რომ ამოირიღან ცუდად აღარათურს ჩაიღებდა და სანამთუშო პოინერი იქნებოდა.

კეთილგონიერებამ უკარგა ნახა და გახსნილი ჩარჩო ისევ დახურა. დღემდე კიბეზე ღა ქიშკარაში გახვლისს რუში ხელი გადაიბანა.

„არა, კარგი ვეწინ, რომ ნახატი არ წავშალო! ხომ ყველა მიხვდებოდა, რომ ჩემი ნაშრომდარი იქნებოდა? მაშინ ხომ სელმეორედ გამწერდნენ გაუფრთხი და ახლა მთელი რაჴმისა და სკოლის წინაშე გამაშავებდნენ? ვაი, სირცხვილი! თავი ხადლა უნდა გამომეყო? აღარც ხასხლა მიმეხვდებოდა და აღარც სკოლაში... ძალიან კარგი ვეწინ, რომ არ წავშალო, მაგრამ გავიგებ კი ვინ დახატა, მაგრად წავუთაქებ, და ეს იქნება ჩემი უკანასკნელი აცვატობა. უფიქვლად ვცემ უკანასკნელად... კარგად კი არი დახატული, საინტერესოა, როგორ დამამსგავსა. სოლომონს ვკითხავ, ვის შეეძლო ისე დახატვა, იმას ეცოდინება. ის იცნობს ამისთანა „მხატვრებს“. უფიქვლად მტყყვის და...“

და აქ გაუწყდა ფიქრი ჴაქროს, რადგან გზად ჩამოვლილს გზის პირად კაკლისხე დახვდა კობხად და გვილ ეწოში წამოქიშული.

„ბიჭოს კარგა ბლომად ასხია ისე?“

დაიხარა, აიღო ქვა, ცხროლა და ჩამოცვენილ კაკალს ხრიალი მოაღენინა ძირს.

— აი, გაგაქვავოს ღმერთმა, ამა! ეწოს რა ქვა-ღორღილთ ავსებ, ვინა ხარ, შე არგანასწრდელი! — მო-

ესმა ჴაქროს და გოხზე დაბეგნილი ბებერიც უწყვეტ მოხინდა.

ჴაქრომ კაკალი მოკრივა და ის იყო ენის გამოყოფას, „ბებერიკანქვას“ დაძახებას და გაქცევას აპირებდა, რომ გაახსენდა თავისი სიტყვა შეტერებაზე, და გაშტერებოთ დაუწყო ყურება მოხუტს.

ყველგან გაიკივბა; — გაფიქრა ბიჭმა, და რადღ დიდ დამნაშავესათო მოხუტისაკენ წვაიდა.

— მახატებო, ბებო! ნუღარ დამწველი. აი, ამის მეტი არ ჩამოცვენილა... მოიტა მავ ქვას მე გადავადებ... აი, დედას გეფიცებო, ბებო, ამის მეტი არ ჩამოცვენილა, აიღე და მახატი, მტეს აღარ დავაყრევიწებ ადარასოდეს.

განცვიფრებული მოხუტე კარგა ხანს იდგა, უტყვიროდა ბიჭს და ენაზე მომღვარ წყველას უკანვე იბრუნებდა. ბიჭს იცნობდა, ის აკვირებდა, ლორქი განა პიონერის ჴრდილობა? კარგა ხანს უტყვირა ბებოამ, მერე გაიღინა:

— არაფერია, შვილო, ნუ გეწიხება, წაიღე ეგ კაკლებიც, მხოლოდ ჩამოყრის ღრის ქვას ეწოში ნუ გადაშაგებ. წაიღე შვილო, წაიღე, მე ნუ მაწვილი, შენ გაუმრაველი შენს დედას.

ბიჭმა უარესად დაირცხვინა ბებრის დალოცვაზე და ბოლოს, რაკი ნადავლი უკან არ მიიღო პატარისმა, მადლობა გადაუხადა, გვიბიძგი ჩაიხრიალა კაკლები და სოლომონის სახლისკენ გასწია პირდაპირ.

სოლომონი ფხვზე დახვდა ამღვარი, რამაც ძლიერ გაახარა. მისი ჯანმრთელობის მოკითხვის შემდეგ ყველაფერი უამბო, რადღღ თავს გადახდა და ძლიერ გაუტყვირდა, როცა სოლომონმა არ გაიკვირვა არაფერი.

— ყველაფერი ვიცოდი, — თქვა სოლომონმა.

— საიღან?

— თინა იყო ჩემთან, შენი მოხვლის წინ.

ჴაქრო დაფიქრდა.

— კარგი გოგო მეგონა თინა, მეგონა მიმეგობრებდა, მაგრამ ჩემი პირველი მტერი ეგ გამოდგა.

სოლომონმა გაიცინა.

— პირველი მტერი კი არაა—პირველი მეგობარი, ნამდვილი მეგობარი!

— რას ამბობ, სოლომონ! — წამოხტა სკამიდან ჴაქრო.—რის მეგობარი ჩემი ყოფილი რგოლის სელმძღვენელი ჩემად მაინც მამეწვდებოდა, ეგ კი, ეშმაკებიცს მაგის თავი, წამოდგარგოლის შეტერებაზე და სა-

— საკვირველია, ასე როგორ დამამსგავსეს,— წაიხუტებულთა თავისთვის

გაროდ შემარცხენა. მეგობარიო? ასეთი უნდა მეგობარი!

სოლომონმა ლამილით დამხმევიდა:

— ფიცები ხარ, ზაქრო, საქმეს ანგარიშს არ უწყვი. „მოყვარეს პირში უძრახე და მტერს პირს უჯანაო“, არ ვაგვიგია?

— ახლა, რაკი სოლომონი გქვია, ბრძანდნუ კი იქცევი. მერე, რომ უძრახე, უძრახეთ—კაცი კი არ მოკალიო!

— არაფერია, ეგ ვაკევილი — იქნება, ჩემო ზაქრო. — დიდდვით დაასკენა სოლომონმა.

ზაქრო კარგანანს დღედა და მერე ისევ მეგობარს მიაჩერდა:

— ერთი რამ უნდა გკითხო და არ დამიშალო, პირდაპირ მითხარი, თუ ნამდვილი მეგობარი ხარ, პირდაპირ მითხარი.

— აბა თქვი, რა გინდა?

— ჩვენი რაზმის გაწეოში დახატული ვარ.

— ვიცო.

— საიდან იცი?

— თინა იყო გუშინ საღამოს ჩემთან.

— ისევ თინა. მამ გუშინვე გაუკრავთ ის გაწეო.

— არა, დილას.

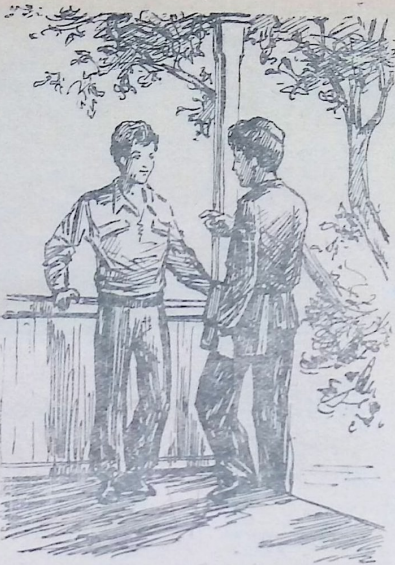
— შენ საიდან იცი, როცა სახლიდან არ გამოსულხარ?

— თინა იყო დილას ჩემთან.

— ისევ თინა... რა გახდა ეს გოგო? შო და, იმას ვამბობდი: გაწეოში ვარ დახატული და შენ გეცოდინება ვინ დამხატა.

— ვიცო.

— იცი?! — წამოხატა სიხარულით ზაქრო. — მამ მითხარ ვინ არი. დაფიცული ვარ მიგტყეო.

— შენ გეცოდინება ვინ დამხატა.

— უთქველად უნდა მიგტყეო?

— უთქველად, დაფიცული ვარ! თუ ნამდვილი მეგობარს ხარ, უნდა მითხრა, ვინ დამხატა.

— თუ ნამდვილი მეგობარი ვარ, გმტყვი ვინ დამხატა.

— აგრე, სოლომონ! მე ვიცო, რომ შენ არასოდეს ჩვენს მეგობრობას არ უღალატებ.

— არც მიღალატინა.

— აგრე, სოლომონ! აბა, მამ მითხარ, ვინ დამხატა?

— მე დამხატე.

სახლის ჭერი რომ ჩამონგრეულყო და კედლები ერთმანეთისკენ წასულიყვნენ ნიჭების გასაქუტელად, ისე არ შეკრთებოდა და განცვიფრდებოდა, როგორც ახლა შეკრთა და განცვიფრდა ზაქრო.

— შენ დამხატე?

— შე დამხატე.

ზაქრომ მარჯვენა ხელის საჩვენებელი თითი მიიბჯინა მკერდზე, ხალათის ღილსქვეით.

— შენ დამხატე?

— შე დამხატე.

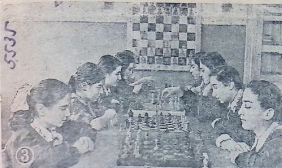
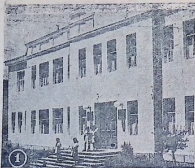
ზაქრო წელში გასწორდა და ისე შეხედა მეგობარს:

— შენ დამხატე?

— შო, შე დამხატე.

მეგობრებმა თვალი თვალში გაუყარეს ერთმანეთს და ზაქრომ სოლომონის ნაადამყოფარ სახეზე და ცოცხალ თვალბრუნებში ამოკითხა უწომარ სიყვარული და მეგობრობა მისდამი. ათროლდებული ხელი მოუთათუნა მხატვარს გამხდარ ბეჭებზე და ღმრთილით, რომელშიაც სინაზე და სიყვარული იყო ჩაქსოვილი, წაიღობარაკა:

— საკვირველია, როგორ დამამხატე...

ქუთაისის ოქლის პიონერთა სახლი

ქუთაისის საიკომბილო ქარხნისაგან რომ მიღობათ, თქონ ხელს გასცდებით თუ არა, ხელმარჯვნივ თქვენს ყურადღებას იპყრობს ოქსათულიანი შენობა. ეს არის ქუთაისის პიონერთა და მოსწავლეთა საოლქო სახლი. აქ, მთელი დღის განმავლობაში სემინარი, მხიარული კრიამულა, მოწინავე პიონერები სრავლად არიან გვერთიანებლი ნორჩ მწიგნონელთა, ნორჩ გეოგრაფთა, ნორჩ მოჭადრაკეთა, ხელსაქმისა და ფოტოფორტების. ხალისით მუშაობენ შიმღერალთა გუნდში, მოცეკვავეთა ანსამბლსა და დრამატულ წრეში.

ქუთაისის პიონერთა საოლქო სახლში მოსწავლეები წარმატებით ეუფლებიან ფოტოსაქმეს. მოსწავლეთა სიყვარული აქვს დამსახურებულ პიონერთა სახლის მმართველთა გუნდსა და მოცეკვავეთა ანსამბლს.

პიონერთა სახლის მხატვართა წრემ მრავალი ნიჭიერი ნორჩი მხატვარი გამოავლინა. აქ აღზრდილი ნორჩი მხატვრები ახლა მოსკოვის, ლენინგრადის, თბილისისა და სხვა სახმატვრო აკადემიებში სწავლობენ.

ქუთაისის პიონერთა და მოსწავლეთა საოლქო სახლი ნაყოფიერ შემოიბის აწარმოებს ნორჩი თიბის კომუნისტურად აღზრდისათვის.

3403 რე. 080840

სურათები: 1. ქუთაისის პიონერთა სახლის შენობა; 2. ნორჩი მხატვრები; 3. მოსწავლეთა საოლქო სახლის ახლანდელი უფროდანი კორპუსის შედგენილობისა; 4. ნორჩი მხატვრების გამოკვებისა; 5. შეყვარებულნი; 6. ნორჩი მხატვარი კატრინა ტილოვ სემინარის წევრების დროს; 8. დრამის წევრები დაამტკიცებენ მხატვრობისა.

მოსწავლეთა საოლქო სახლის ფსონისაგანსა სწავლებით დაცვებისა; 3. ნორჩი მოჭადრაკეთა პრაქტიკული დისტრიბუციისა; 4. ნორჩი მხატვრული კომისიის ფუნქციონირებისა; 5. ნორჩი მხატვრული კომისიის წევრებისა; 6. ნორჩი მხატვრული კომისიის წევრებისა; 7. ხელსაქმისა; 8. ნორჩი მხატვრული კომისიის წევრებისა; 9. ნორჩი მხატვრული კომისიის წევრებისა; 10. ნორჩი მხატვრული კომისიის წევრებისა.

ჩვენი ახალგაზრდა პოეტები

პიონერები ბელადის სახლთან

გადმოიარეს მთები და
თვალსუფენელი ველები.
მოდიან, თაიგულებით
დაუხუნძლიათ ხელები...
გალიმებული სველებთან
გორელი პიონერები.

ყველა კუთხიდან დაძრულა
მათი ნაკადი უღევსი.
გაბრწყინებული თვალეებით
და სახეგაზადრულები,

ბელადის სახლთან დგებიან
აშლერებული გულებით.

მღერიან, ტკბილად მღერიან,
ყველა აქ არი:—ქართველი,
უკრაინელი, ტაჯიკი,
თუ რუსი თვალეზნათელი.

მიზრინავს მათი მადლობა
გორის ციხიდან კრემლამდით...
იციან, ამ ტკბილ სიმღერას
ღიმილით ისმენს ბელადი.

ოთარ შილაძე

ორი შუქურა

გზას გვიჩირადნებს შუქურა ორი,
ჩვენი სიცოცხლე და გაზაფხული:
ღივი ბელადის სამშობლო გორი:
დედა მოსკოვი—მსოფლიოს გული.

სხვა ქალაქები ვერ ვსცან ამგვარი,
ორი ქალაქის მზე დაგიფიცე:

გორში ღვიწკა მისი აკვანი,
ვინც მოსკოვიდან ანათებს სივრცეს.

მსოფლიო მისდევს, მსოფლიო იცნობს
მათ გზას—ღიდების შუქით მოფენილს.
ბნეულეს ანათებს სამარადისოდ
ორი შუქურა ჩაუქრობელი.

პარლო კობერიძე

ციმლიანსკიდან აფრინდა მტრედი

ციმლიანსკიდან აფრინდა მტრედი —
ალარ ამბიებს ძველი იარა;
კამარა შექერა მსუბუქი ფრთებით
და ტრამალები ვადაიარა.

დაე, გასძახოს მსოფლიო ხალხებს,
მწყიდობის ზღვები როგორ გაშლილან,

ორი მდინარე გოლიათური
ერთურთს რა ძალამ დააკავშირა.

ვით გააბრწყინა ხალხების ბედი
უღიადესმა აღამიანმა...
ციმლიანსკიდან აფრინდა მტრედი
და ტრამალები ვადაიარა.

ელგუჯა აბლაძე

მ ე ბ ი გ ე

მთის გულში დგანან დაუღლულები
მძიმე ტვირთის ქვეშ ფიჭვის ძელები,
ზოგან არიან ჩამუსხლულები
ვალმოხდილები ძველისძელები.

მიღის მებეგვი... ვით კარგი მებრე
ბერ ხარს აუშვებს, მოზვერს დაუბამს,

იხე გამოსნის ჩამუსხლულ ძველ ხეს
და მის ადგილზე ახალს დაუდგამს.

მისი ღიღინი ჟღერს მშვიდობის ხმად,
მშვიდობის ბურჯი მთას ებრძვის ურჩად,
ურჩი მთა რომ არ ჩამოშვეს რისხვად
ბიგი შეუდგა მშვიდობის ბურჯად.

გომი შირაძე

მარიკან პლენსიძე

ნახ. ვლ. ტაროტაძისა

შეგირდები

მოთხრობა

— პატრეცემული ოსტატო, სახარატო ჯგუფი № 7 გამოსცხადდა სამეცადინოდ 23 მოსწავლის შემადგენლობით. შიო პაპუნაშვილი ტრამვაიდან ჩამოვარდა და ფეხი დაუშავდა, შალიკო კიკნაძე პოლიკლინიკაში გაყვა, — მოახსენა ოსტატ მიხან ამ ჯგუფის მშასახლისმა — ვასო იმნაძემ.

— როგორ, რა მოხდა? — შეწუხდა ოსტატი. — შიო ხომ ისეთი წყნარია, თავდაბერილი. როგორ დაეშართა, ტრამვაიზე რა უნდადა? რამდენჯერ ავტორბოლეთ ტრამვაიზე დაკიდებდა!

— იმასაც არ უნდაო, უნებლიედ მოუვიდა!

— ვინ იყავით მასთან? — დღაღდა ოსტატი. — მიამბეთ დაწერილებით. სად? როგორ?

— არავინ არ ვიყავით, მართო იყო. კიდევ კარგი, რომ დროზე შევნიშნეთ. იმან დაიგვიანა, ჩვენ არ მოვეცადეთ... წამოვიდით... ტრამვაით რომ ჩამოგვიტროლა, დავინახეთ, გაჩერებამდე არ ჩამოსულა. ჭარხანას რომ დაუბრისპირდა, ჩამოსტა და ტრამვაიმ აითრია... ჩვენ ვიყვირეთ, შალიკო გაიქცა, ტრამვაი გაჩერებულ იყო, შიო უფროდ ეგდო, გაფითრებული... — ერთმანეთს არ ავლიდნენ სიტყვას ადუღლებული ბიჭები.

— ამჟამად როგორ არის, არ იტყვიეთ? — შეეკითხა მიხან.

— ჩვენც ვე ვაწუხებებს, პატრეცემული ოსტატო, იქნებ თქვენ შეიტყუოთ ტელეფონით, ან ვინმე გაგვზავნათ პოლიკლინიკაში, — ემეწუხებოდნენ ბიჭები.

მიხან დააყენა მოსწავლეები დახვებთან, გაუნაწილა სამუშაო, თვითონ კი უფროსი ოსტატის კაბინეტში შევიდა, რომ შეეტყობინებინა მოულოდნელი მარცხი.

ოსტატმა მანინეც კუდი დაიხურა და წავიდა დირექტორთან, მეორე შენობაში, საქმის გასაგებად.

სასწავლო ნაწილის გამგემ უკვე ყველაფერი იცოდა. შალიკო კიკნაძეს პოლიკლინიკიდან დაერგვა: შიოს მუხლი საქმაოდ დაეცილი აღმოჩნდა, გული მესწუხებოდა. ახლა, გონმოსუსლი, სსწრაფყო დახმარების შემდეგ ახლობელ საავადმყოფოში გადაყვანათ.

შალიკოც გაჭყოლოდა ტანისამოსის წამისღებად. ვიდრე უფროსი ოსტატი სამეჭროში დაბრუნდებოდა, საქმით დრომ გაიარა.

ოსტატი მიხანც დღაღდა და ნანობდა, რომ თვითონ არ წავიდა ამის გასაგებად.

ბავშვები უფლოდ მუწხოზდნდნენ.

როგორც იქნა, დაიჭრიალა კარმა. ბავშვებმა თვალები კარისკენ მიაკურეს. უფროსი ოსტატი ღიმილით შევიდა სახელდარსო სკოლის სამეჭროში, რომ ბავშვებს წინასწარ გახარებოდათ აშხანავის კარგად ყოფნა.

— გადარჩა, მხოლოდ მუხლი ჭკონია დაეცილი. გონს მოსულა და საავადმყოფოში წაუყვანიათ.

— მაშ, შალიკო რატომ არ მოდის? — უნდობლად შეეკითხნენ ბიჭები.

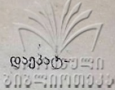
— შალიკოც მალე მოვა. დაწერილებით ის მოგიყვებათ ყველაფერს, ახლა კი ნუ გააცდინთ სამუშაოს. ისე მიმუშავეთ, რომ წუნი არ იყოს.

— დღეს რომ წუნი არ იყოს, გასაკვირველიც იქნება, — ჩაილაპარაკა არჩილ აროზბელოძემ.

ოსტატმა უკმაყოფილოდ შეხედა.

არჩილოდ ყოველთვის ეჩხრებოდა თვალეში ოსტატებს. ისეთი რამე წამოცდებოდა, რაც ოსტატებს არ ეამებოდათ.

— კვათ ვერ ვისწავლე, — შესწივებდა ხოლმე არჩილი გურამს, რომელიც მის გვერდით იწეოდა თანაზრობით. — ეს ტიალი ენა მისწერებს, რა მაღაპარაა, რა მრავალი ჩემთვის ვიყო არ მირჩენია. აი, სიყო ზახუნაშვილი... არის თავისთვის, გულუღივი...

არჩილი დაატყო, რომ დღეს მისი საქმე მაინც დამიწეო არ იყო კარგად.

გურამი, შიოს ამბის გაგებამდე გული სამუშაოზე არ მისდიოდა და ამდენ ხანს ვაცდა, მერე ოსტატმა გააფრთხილა — წუთი არ იყოსო. ანუ არა, იმიტომ იყო თქვენი, რომ მისწავლეები კალაპატოში ჩამდგარიყვნენ და არ გაედინებოდნენ. მესამე, რაც უფრო მთავარია და რაც ხელს უშლიდა მუშაობას, ის იყო, რომ საჭრისი არ უნდა გაეფრთხილებოდა.

უცხად რაღაც აზრობა გაუფრთხილა თუშო.

ხელსაწყოების კარადა ღია იყო. არჩილი მივიდა, თავისი ბლაგვი საჭრისები დააწყო, შიო ბაბუნაშვილის გაფრთხილებული საჭრისები სვეტინასამოსის ჯიბეში ჩაიწყო და დახვასთან დადგა.

ეს ყოველივე თვალის დახამამამებში მოხდა. სასწრაფოდ გამოცემა სუპორტივი საჭრისი, დახვთა, გამოასტვთავა ძენით, დააყენა ცენტრში, ვახანში გაამგრა ნაქები და ჩაუბრუნა ელექტროდენი.

არჩილი ხედავდა, რა სისწრაფით ვადანაკალა დეტალს ხედავდა; დახვებ დაწერილი ზომები შეამოწმა და კმაყოფილი დარჩა.

— ხესტაქ! არაფერი შეწვლია, — თქვა კმაყოფილმა არჩილმა. — მოდი, შიოს ნორმასაც შევსაყრულებ, — გაიფრთხილა არჩილმა. — ოღონდ გავაფრთხილა ჩავაბარო! სულ ერთი არ არის, იგანე ვაკეთებებს თუ პეტრო. კარგად უნდა იყოს! რაც შეეძება საჭრისებს, ვიდრე შიოს ფეხი მოუჩრებეს, ათასჯერ ვაუფრთხილებ. — და არჩილი სისწრაფის სახელურს შეწვია. ოსტატმა ჩამოიბარა:

— არჩილ, მე გურამს არ მომიცია მაგ სისწრაფით ამაღწეო დახვთა. თანდათანობით უნდა შეეჩვიო... აჩქარება არ იფარავს, შენ გურამს არა ხარ ისე დახვლოვინებული, რომ დიდი სისწრაფით იმუშაო.

ოსტატს ვაუფრთხილა, არჩილის ნახვლები რომ წახვ: ეს გაცილებით უკეთესი ნახვლები იყო.

— ყოჩაღ! — შეაქო ოსტატმა არჩილი.

როდესაც ჩააბარეს ნახვლები, არჩილის გაცემებული დეტალები ყველაზე კმახად იყო გამოაჩრებული. ხუსტი ზომები იყო დაცული.

შალიყო რომ დაბრუნდა, უკვე სადილობის დრო იყო, ეტყობოდა ბიჭი იქნაროდა, ხეივანი გადასდიოდა. უამბო ანაწარაგებს შიოს თავადასავალი, რომ ფეხი თაბაშირში ჩაუდგეს, რომ შიო ძალიან წუხს, ცურობაში ხელს შემიშლისო, და ბოლოს დასძინა:

— ვიქაროდი, შიომ დამაბარა საჭრისები შემიწახვო. თორემ ვინმე წუწუნი მიითვისებს და რაღაც ვეშვებოდა! თურმე საგანგებოდ გუშინ აუფრთხილეს და დღესათვის ინახავდა.

ამ სიტყვებით შალიყო პირდაპირ კარადისაკენ წავიდა.

— ღუი, ამის ჩამდგენს, — დაიბნა გულისწერაში შალიკომ, — ვიღაც არაშხადანს შეუტყლია შიოს საჭრისები, ჩემი მაინც აეღო იმ უსინდისოს, რა ვეჯაცობაა,

ხომ არ კვებობდა შიო, რომ იმის იარაღს დეკატრულო რომენი. რა გატკბებდათ?

არჩილი დეხვასთან გაშრა, სირცხვილისაგან დაილია. ყველაფერი მოულოდნელი იყო. ჯიბეში ჩადებული საჭრისები გულს უტრდენენ და ცცხლს უკიდებდნენ. „აუდემყოფი ანაწარაგ შეუცვალე იარაღი, ცოტა გვიან მაინც მოსულიყო შალიკო, კარადა დაიხურებოდა და ყველაფერი თავის ადგილზე ეწყობოდა.“ — წუხდა არჩილი და ფეხში ცრემლი ეგზინებოდა.

უნდოდა არჩილს ჩუმად მისულიყო შალიკოსთან, ეთქვა თავისი დანაშაული. შალიკო უტყვევლად აპატიებდა, მაგრამ გვიან იყო. ბავშვები განცვიფრებული უტყებოდნენ. შალიკოს ხელში გვირა არჩილის ბლაგვი საჭრისები და სწორედ ეს ხელი შეჭყინოდა ჰაერში სიბრაზისაგან და აღფრთხილებს.

მეტი გზა არ იყო, არჩილი უნდა გამომტყაროდა დანაშაული ოსტატისა და ანაწარაგების წინაშე. უფრო კი ის სწინდა არჩილს, რომ შალიკომ ასე მკაცრად ეთქვა: „შიო ხომ არ მომკვდარა, რომ იმის იარაღს დეკატრულოთო.“

„მე იმიტომ გავციდი, რომ სწორედ შიოს მდგომარეობა მაწუხებდა, ახლა კი გამოდის, თითქოს მე მობრუნული ვიყო მისი ავადმყოფობისა...“ არჩილს ცრემლები დეცვივდა, მივიდა და აკანკალებული ხელებით ოსტატის წინ ჩუმად დააწყო შიოს საჭრისები.

დღემიო იღვა სახელსონში. ისეთი გამომტყველებული არჩილს, რომ ყველას შეეცოდა თვით უფროს ოსტატსაც არაფერი უთქვამს არჩილისათვის. ჩუმად ჩამოართვა იარაღი და კარადაში დააწყო შიოს განცვიფრებულში. ბიჭები დღემიოთ გამოვიდნენ სამაქროდ. არჩილი მარტო დარჩა. ჩამოვდა მერხზე და მწარედ აქვითინდა.

„ასეთი უიღბლო ვარ, — ფიქრობდა ბიჭი, — შემიკვლავდა მე უნდა ვადამხმდეს ყველაფერი.“

არჩილი ისე დაიარცხენა, რომ არც კი ისაძლია. პირდაპირ საერთო საცხოვრებელში გაიპარა, თვალები აშოიშორალა და დაისახლის ანტონინსთან შევიდა გულის ვადასაყოლებლად.

დღიდა ანტონინამ მამინეე იგრძნო, რომ ბავშვს რაღაც შეემთხვა.

— ალბათ რაიმე ვადამხდა, რათა ხარ აბუხული?! — დედობრივი მზრუნველობით შეეკითხა ქალი.

— შიო ტრამევიდან ვადმოვარდა, — დაბალი ხმით უთხრა არჩილი.

— უჰ, უჰ! გვ რა მესმის! — შეწუხდა ანტონინა, და არჩილი დაწერილობით უამბო ყველაფერი, რაც იცოდა და არ იცოდა.

როდესაც ქალმა გაიგო, რომ შიო ცოცხალია, დაწყნარდა და დაიწყო ჩაის ზეგება. ანტონინას ძალიან უყვარდა ჩაი. რა დროსაც არ უნდა მისულიყო მასთან, ჩაის მიირთმევდა, ხან წვრილად დაჭრილი ვაშლით, ხან კონფეტით. ბიჭებსაც სთავაზობდა ხანდახან, თუ ჩასთვლიდა ღირსად, მასთან ლუქმა გატეხათ. ანტონინა მუდამ პატარავს, ტანმოორილ ბავშვებს ესარჩებოდა.

ამეგამად გულწრფელად სთავაზობდა და ეხვეწებოდა არჩილს, მასთან ჩაი დელოდა, მით უტყებდა, რომ წასა-

დიდევს ეგებოდა. არჩილი უარზე იყო, რადგან ის ნასადილევი არ ბრძანდებოდა, მაგრამ ამის გამძლეა არჩილს არ უნდოდა.

არჩილი, გურამი, გელა და გიგლა ერთ მაგიდაზე სადილობდნენ მუდამ. არჩილი სასადილოში რომ არ იყო, ბიჭები მიხედნენ, რომ არჩილი განიცდიდა თავის დანაშაულს, და სადილის შემდეგ ოთახის მამასახლისი სპირა გაუგზავნეს საერთო საცხოვრებელში მოსაძებნად.

სპირამ ჯერ ბიბლიოთეკაში მივათხა, მერე სასწავლო და დასასვენებელ ოთახში, მაგრამ არსად არ აღმოჩნდა. დამლაგებელმა მართამ ანიშნა, რომ ვიღაც შევიდა ანტონინასთან და იქ შეაყოფოთო. სპირა პირდაპირ მივიდა, ხელი მოხვია არჩილს და ხუმრობით უთხრა:

— აბა, ჩემო არჩო, უსადილოდ დამბრძო! წამოდი, ძმაო, აქ რას აკეთებ? სადილის შემდეგ გადაწვევით შეის სანახავად საცადამყოფოში წასვლა.

არჩილი უსიტყვოდ გაძევა.
— ბიჭო, შემეშინდა ანტონინასთან არაფერი წამოგცდნოდა. ჩემზე გულს აიკრუებდა. მრცხენია. მე იქ როგორ წამოვალ... როგორ უნდა ვეჩვენო შეის.

— რა სულელი ხარ, ნუ თუ გგონია, რომ მიველთ და შეის ვეტყვით რამეს, რაც იყო—იყო... მაგისტანებს ჩადიან ზოგიერთები რომ ანუკე არ განიცდიან?! შენ ხომ მართლა სიწუწუით არ მოვსლია... შალიკო სწუხს ახლა, რომ ცუდ მდგომარეობაში ჩაგაყენა. „ოსტატების წინაშე“ რათა ვთქვიო ჩვენი ამხანაგების მეტი ვინ აიღებდაო, რატომ ავტებე განგაზიო, იმასაც რცხენია, შენ რომ საჯაროდ თავი მოგჭრა. თავი კი არ მოგჭრა, მაინდაშიან... ისე, ცუდად მოუვიდა და შენც შეგარცხინა...

არჩილს გული ისევ აღუტყდა. ყოველშემთხვევაში ოთავისუფლად არ შეეძლო შეოსთან მისვლა.

— მერე, მე თვითონ ეუამბოდა შეის ყველაფერს, როცა მოჩებებ! ახლა კი ნუ გამცემთ... გემუდარებით...

— რა სათქმელია... შენ არჩინად იყავი, ავადმოკოს საწუნ ამბავს ვინ უტბნება? თუ გიმძიმს წამოსვლა, ვიერას ინახულე. მე კი მგონია, დღეს რომ გამოგვეყვე უმჯობესია.

არჩილმა გადაწყვიტა, რომ წავა შეოს სანახავად და იმ ფულით, ისე გამოკრული და შენახული რომ ჰქონდა კინოსთვის, შეოს ტკბილეულს უყიდის და მიუტანს.

გზად სპირამ ამხანაგებს უამბო: „შეოს თურმე მძიმე წარსული ჰქონია: მამა ფრონტზე დაკარგვია, არაფერი არ იცის ცოცხალია თუ მკვდარი. დედას გულის მანკი ჰქონია. ომი რომ დაწყებულა, შეო ოთხი წლისა ყოფილა, დედასთან ეძინა ჩახუტებული და დედა ძილში მომკვდარა. დილით შეოს გაუღვიძნია და თურმე ჩუმად იწვა, დედა დადლილია და არ გავაღვიძოვ“.

არჩილს თვალები აეცო ცრემლით, წამწამების ხაზბაშს უშაბა, რომ თავი შეგაყვებინა, ისედაც გული ჰქონდა ანუტყებული.

— მერე მომივინია...—განგარძობდა სპირა, აღვიძებდა დედას და რომ ვერ გავლიბა, ტირილი დაუწყია. ამდგარა, დედასთვის საბანი გადაუხდია. მერე, შემეშინებია, პირსახოცი დაუფარებია და დაკრტილ კარებზე უმწვიოდ აბრახუნებდა თურმე მუშტებს. მეზობლებს გაუგიათ. შეო ტირიდა თურმე: დედა ვერ გავაღვიძე, კარი განიღვითო! როდის—როდის, მეზობლებს გაუღიათ კარები. შემოსულან, ბავშვი გაუყვანიათ...

„მის შემდეგ დედა არ მინახავსო“—ამბობს თურმე შეო. არჩილს ცრემლები ახრჩობდა.

— მერე კოჯორში წაუყვანიათ და იქიდა, როდესაც შევიდი წლის შესრულებულა, ვაკის საბავშვო საბლოში მიუყვანიათ, და რამდენიმე წელიწადი შეო და შალიკო ერთად ყოფილან ერთ სკოლაში და ერთ ოთახში.

არჩილი თვითონ ვერ ამჩნევდა როგორ მოსდიოდა ცრემლები.

— შენ ნუ გეფიქრება, შენზე არაფერი ცვლი არ უთქვამს, პირიქით, თქვა: მოვიდეს, ერთად წავიდეთო. უნდა ყველამ ვინახულოთ, საჭმელი და ხილი წავიდეთო.—ეუბნებოდა სპირა და თვითონაც წერვილუბოდა, ნიკაპი უცახცახებდა.

სანჯვარი საათის შემდეგ ბიჭების ჯგუფი საავადმყოფოს კარზე იყო, მაგრამ ყველანი არ შეუშვეს, მხოლოდ შალიკო, სპირა, არჩილი და ტუხა შევიდნენ საერთო პალატაში. იქ ათიოდე ავადმყოფი იყო. ბიჭები თვით ხალათებში სასაცილონი იყვნენ. ხალათები იატაკზე დასთრევდათ. აქეთ-იქით იცვირებოდნენ და ცხვრებივით ერთ ადგილას გაჩერდნენ.

— შიომ რომ აბნეული ამხანაგები დაინახა, გაცივინა. ავადმყოფებს ღიმილი დასთანაშებდათ სახეზე.

— ოჰო! შრომის რეზერვები გემწვიენ!—თქვა ვიღაცამ.

ბიჭები მოკრძალებით იდგნენ. ავადმყოფების ეხათრებოდათ, ხმის ამოღებას ვერ ზედადგნენ და შიოს გაფითრებულ სახეს დასცვიროდნენ.

შოტანილი ხილი შიოს საწოლის კუთხეში დაუწვეს. ერთმა სწიერმა ავადმყოფმა ბავშვებს გასამხნეველად უჩჩია: სკამებზე დასხდითო. შალიკო უფრო შინაურულად გრძობადა თავს.

— შიო, ძალიან გტყვიან?—შეკითხა მეგობარს.

შიო ვეცაცობდა, არ უნდოდა შეემჩნივინებინა ამხანაგებისთვის, რომ დაეცვლია მუხლისთავი აწუხებდა. არჩილი სპირას ხურტს ეგარებოდა, დარცხვენილი იყო.

— როდემდის იწვიები?—ძლივს ითხა არჩილმა.

— ვიდრე თავის ადგილზე არ ჩადგება მუხლისთავი,—მითუოა შიომ ღიმილით.

მერე თანდათან გათამამდნენ ბავშვები. უამბეს როგორ შეუწებდა ძია შიხა, უფროსი ოსტატი და მათი ამხანაგები.

მიუხედავად ბავშვები, რომ ავადმყოფს ხილი შორს დაუწვეს. შალიკომ სიცილით მადიანზე გადმოაღება პარკები და თან ეუბნებოდა:

— ეს არჩილმა მოგართვა...

— ეს კიდევ—ტუხამ.

— ეს—სპირამ.

— ეს კი—მე.

— ისეც იმათ, ვინც კარებს უკან დაგვიჩანა... შენ მიერთი და იმათ მადლობას მოვასწავებო.

შიოს გევიცინა, უხაროდა, რომ გარდა შალიკოსი კიდევ სხვასაც ჰყვარებია, რომ საუკეთესო ბიჭები მოვიდნენ მის სანახავად.

მორიგე ექთანი შემოვიდა პალატაში და გაახსენა ბავშვებს, რომ წასვლის დროა.

— შემდეგ უფრო ადრე მოდიეთ და მეტ ხანს დაეტოვებით,—აღურსიანად უთხრა ექთანმა.—ახლა კი უნდა წახვიდეთ...

როგორ უნდოდა შიოს, რომ მისი ამხანაგები კიდევ ყოფილიყვნენ მასთან, ბედნიერი ღიმილი არ შორდებოდა მის ფერმკრთალ სახეს, ვიდრე ბიჭები თავს დასტრიალებდნენ, და როდესაც ამხანაგები წავედნენ, სვედიანი, ლურჯი თვალები გააყოლა და მძიმედ ამოისუნთქა.

ეს ბავშვი სხოვრობს საბავშვოთის სიხეში

ეს პატარა გოგონა—ციხეშია, ათვის ციხეში, სადაც იგი დაიბადა წელიწადზე ცოტა მეტი ხნის წინ. იგი შეიღოა ბერძენი სალხის გმირის ნიკოს ბელოიანისის, რომელიც დახვრტილ იქნა ანტი-კლასა ქვეშევრდომი მოაქრობის ბრძანებით. ამ გოგონას დედას—ეღლი დეთანდუსაც ასევე სიკვდილი ჰქონდა მისუფლი, მაგრამ საერთო სახალხო აღშფოთების გავლენით ეს სასჯელი შეცვლილი იქნა სამუდამო პატიმრობით.

პატარა გოგონას აქვს მამის მსგავსი ღიმი, ნაზი თვალები და ბავშვის უმანაკო ღიმილი. მან ჯერ კიდევ არ იცის რომ ციხე — არაა ბავშვის სამყოფელი.

ამ ციხეში მყოფი პატიმარი ქალები, ეს მამაკაცი პატრიოტები მფარველობენ ამ გოგონას. ისინი ერთმანეთს გადასცემენ ხოლმე მას ციხის ეზოში თვითნაირ ხანმოკლე სეირნობის დროს, ამგვარად გოგონას შეუძლია დღეში რამდენიმე საათი არ ისუნთქოს იმ ჯურღმულის შესტყანი პაერთი, სადაც ჩავლებულია დედამისი.

ეს ბავშვი ციხეში—დასავლეთის «თავისუფლებისა» და «ცივილიზაციის» სამწუხარი სიმბოლოა..

(გაზეთი „პრავდა“ 1952 წ. I დეკემბერი).

კ დ ა რ კ ტ ო ნ ი

პოუარდ ფასტი ამერიკელი პროგრესული მწერალია; თავის მოთხრობებსა და წერილებში იბრძვის ამერიკელი შავნული რეაქციის წინააღმდეგ და მსოფლიოს ხალხებს მშვიდობისაკენ მოუწოდებს. ქართველი მკითხველი უფრო იცნობს ფასტის ორ დიდ წიგნს — „უფანასწერი საზღვარი“ და „თავისუფლების გზა“. ვაჭეყვანებთან წაწყვეტს ფასტის წიგნიდან — „კლარკტონი“. მასში აღწერილია ამერიკული კომუნისტების ბრძოლა კაპიტალიზმის წინააღმდეგ.

ლოუელმა ქარხანაში ვერ მიუხსრო უილსონს და ამიტომ პირდაპირ პოლიციისაკენ გაემართა, სადაც მას რამდენიმე წუთის მთავარი დანაშაული დახვდა რაიანი და ჯონ რეი. ლოუელს მტკიცედ ჰქონდა გადაწყვეტილი ჩიქრო ეს გაფიცვა, ჩიქრო რაც შეიძლება ჩქარა. პოლიციის შენობაში რომ შედგა ფეხი, მორიგე პოლისმენმა მოასხნა:

— მისტერ ლოუელ, ისინი კაპიტან კერზონის კაბინეტში შეკეთ, თქვენ გელოდებიან.

ლოუელმა ანიშნა—გამძიხებო, და იმის ვაჭიქრებაზე, რომ არსებითად ყველაფერი მასზე იყო დამოკიდებული, სახეზე კმაყოფილების დამილი გადავიფინა. მამილტონ გელბი, ტომ უილსონი, ჭაბუკი ფრენკ ნორმანი და ჯეკ კერზონი ყოველგვარ სურვილს შეუხსრუდნენ, ოღონდ კი აგრძნობინოს მან, რა სწავლა.

ლოუელმა შეხვდისთანავე იკითხა:
— თქვენ რომ უფლება არა გაქვთ, ამ სახაბით დააპატიროთ ხალხი—სხვის ტრატორიაზე ვაფლის გამო?

— რამდენიმე საათს ვაგაჩერებო, სულ რამდენიმე საათით გეჭირდება, —უპასუხა გელბმა.—როდის მიყვარს საქმის გაქაანურება.

— მაინც როგორა გვინათო, რამდენ ხანს მოუწდებათ, მალე მორჩებიან?

— დღეს დავიწყებთ და ზეალ მოვრჩებიან. კარგი იქნება, თქვენც დარჩნობო.

გელბმა ისე თქვა ეს, რომ ლოუელმა უარი ვეღარ უთხრა, და, თუმცა ძალიან გულით უნდოდა გამარუნება, მაინც დარჩა. კერზონის კაბინეტიდან გამოსვიდნენ და დახვეული კაბით მთავრად დახვედნენ. კერზონმა გააღო მიყრუებული ოთახის კარი და დანარჩენები შეიპატოვა.

რაიანი სკამზე მიყრუოთ ოთკით: ელექტრონის სინათლით თვალეზში სცემდა. აქეთ-იქით ორი პოლიციელი ამოსდგომოდა. ლოუელმა ერთხელად სირცხვილი და უხრბრულმა იგრძნო და უკან დაიხია, ჩრდილს შეეფარა. ეს მორჩილი ტანის კაცი, რომელიც ახლა სკამზე მიუტარებო, მისი მოსხსნელ მტერია. წვერებიანი კაცი, ყუმბარით ხელში!—ახე ხატავდნენ კომუნისტებს კარიკატურებში. ლოუელს ეს ბავშვობიდან ახსოვს...

გელბი, რომელიც ლოუელის, ნორმანის და უილსონის წინ იდგა, ერთხელად გვერდზე გადავა. განათებულ წრის გაშორდა და ჩაბნელებულ კუთხეში მიდგა.

კერზონი სკამს მიუახლოვდა და რაიანს ნიკაში დაუწყო ცემა. პოლიციის კაბიტანი სახეებით გამოიცვალა, გამოცვალდა.

— ალი, რაიან,—აგდებულად წარმოთქვა გელბმა,—დიდი ხანია გულით მინდა შენი გაცნობა. — ამ შავი ტუჩების გაცნობა არ გნებავე?—დაიქვანა კერზონი.

— არა. მე მინდა მხოლოდ რაიანი, მხოლოდ რაიანი მაინტერესებს. ოი, როგორ მიყვარს! ოი, რა პატოსა ცეემ! კლარკტონში სხვა არაფერი აქვთ სალაპარაკო, ყველა მაგაზე ლაპარაკობს, დანი რაიანზე. ეს დიდი კაცია კლარკტონში.

— თქვენ ხომ გელები ხართ,—დამცინავი ღმილით წარმოსთვლა რაიანმა,—მე მიყვარს, როცა თანამოსაუბრის თვალთაც ვხედავ.

— დიახ, უყვარს, როცა თანამოსაუბრეს ხედავს,—ჩაიხიზობთა კერზონმა,—მა, ვერ უყურებთ! უყვარს, როცა თანამოსაუბრეს ხედავს!

— თქვენ გედავთ, კერზონ,—თქვა რაიანმა,—მაგრამ ვერაფერი სასიამოვნო სანახაობა დადილით თვალეზებისათვის.

გელბი სინათლის წრეში შევიდა და გაჩერდა, თანაც თვალს არ აშორებდა რაიანს. მერე ჰკითხა:

— პატრონო კაცი ხართ, რაიან?
— ბავშვობიდანვე დაჯივრევი ქურდობას; ფულსა ვპარავდი დიდას.

— სერიოზულად გეკითხებით, რაიან, სრულიად სერიოზულად, და ასევე მიპასუხეთ. იქნებ ძალიან ამაყი ხართ და ზედმეტი დილორია არ გინდათ, მაშინ სხვაგვარად მოვილაპარაკოთ.

— რა თქმა უნდა, ამაყი ვარ! რაიანები ირლანდიის მეფეები იყვნენ, მეთუ არ გავიგონათ?

— შეხედო, ზუმრობა სცოდნია!—თქვა კერზონმა.

— მე მინახავს წითლები, რომელთა მოსყიდვა შეუძლებელია,—წინარად წარმოთქვა გელბმა,—თქვენც ისეთი ხართ?

— ფულს ისედაც კარგად ვაკეთებ, მოსკოვი ყოველ კვირაში ათას დოლარს მიხდის. შეგიძლიათ მეტი მომცეთ?

— ცინგლიანო,—ვედარ მოთმინა გელბმა.—ყველანი ცინგლიანები ხართ, თქვენცა და თქვენი მეგობრებიც. თქვენი ზუმრობა არა გეჭირდება. თქვენთვის შეინახეთ. თქვენზე და ამ სასიზღარ ზანგზე, ყოველ-

გვარი ცნობები შეკრებილი გვაქვს, ყოველგვარი ხომ გაიგეთ? თუ მაინც არა ვნებავთ წესიერი ლაპარაკი, რა გაეწყობა, კერზონი მოგვივლით.

— მაინც, რა გინდათ ჩემგან?
— აი, ქალაქი, აქ მოკლედ სწერია, რომ თქვენ და თქვენმა აზნაგებმა, თქვენი პარტიის პოლიტკურის მახინცაობისთვის მუშები აამხედრეთ და გაფიცვა დააწებინეთ. აქ ზოგ-ზოგების გვარებიც არის მოხსენებული. პათოსან სიტყვას გაძლევთ, რომ ამ წერილს არც გამოვიყენებთ, თუ უკიდურესმა საჭიროებამ არ მოითხოვს. მაგრამ ასეთ უკიდურესობას მე არ მოველი. ენდეთ ჩემს პათოსან სიტყვას, თქვენ ხელი უნდა მოაწეროთ ამ ქალაქს და მისტერ ლოუელი ორიათას დოლარს მოგვიცემო.

— ეს ცოტაა. ასეთი ფასები არ არსებობს,— თქვა რაიანმა,— მე ვიცნობდი ერთ ორცენტთან ჟურნალისტს, რომელიც ადელი უორკერიდანაა ფაშისტური გაზე-

თის რედაქციაში გადავიდა,— იმას მეტი გადაუხადეს, სავსებით უზრუნველმყვეს. მაგრამ...

— მითინგზე ხომ არ გგონიათ თავი? მოკლედ მი-
პასუხით— თუ თუ არა? მეტს არაფერს გეკითხებიან— ში,
თუ არა?

— შთელი უბედურება ის არის, რომ თქვენ ჩამორ-
ჩენილი ხართ, გელბ. ის დრო დიდი ხანია წავიდა. მორჩა, გაფიცვებს ასე ადვილად ვეღარ ჩაშლით. ძველად ამას ადვილად ახერხებდით. ახლა სხვა დროა, ყველა-
ფერი შეიცვალა. თქვენ არ იცვლებით მხოლოდ, ისე-
თივე არაშაადები რჩებით, თქვენ...

კერზონმა სახეში ჩაართვა რაიანს. რაიანი სკამთან ერთად უკან გადავარდა, პოლიციელები მივარდნენ და სკამი, რაიანთან ერთად, კვლავ ფეხზე დააყენეს. ლოუელს ეჩვენებოდა, რომ ყველაფერი მეთისმეტად ნელა ხდებოდა.

რაიანმა თავი გაიქნია, სცადა გამდოეფურთხებინა ჩამტვრეული კბილი, რომელიც ჩასისსლიანებულ

დრძილზე ეკიდება. ზემო ტუჩში გასკდომილი და უკვი უსიციველოდა. პირიდან სისხლი მისდოდა.

— მე მიმიშვიო, ეს ჩემი ჭაბუკია,— თქვა გელბმა. — მაგას ასლა შენგდრევა მოუსლება,— ჩილიდაბარა კერწონმა.

— იქნებ მშვიდობა და მყუდროება ერჩივნოს,— თქვა გელბმა.— ღვახის კაცია, ხუთი შვილი ჰყავს. მე მეთუხუბნება, ცხოვრებას ჩამოიჩიო, მაგრამ მე პირიქით მგონია, თვითონვე ჩამოიჩინილა. თქვენ მაინც ძალიან დაუმსხინვეთ სახე,— მიმართა გელბმა კერწონს,— რა და დამახინვება სჭირდება, ისედაც ვინჯია.

— სახეში მტრად აღარ ჩაგვარტყამ,— გაიციხა კერწონმა.

— მეტს ნულარ ჩაართყამ,— თქვა გელბმა და რაიანს მიუბრუნდა,— მა, რას იტყვი დანი, ხომარ გგონიათ, რომ ძალიან მინდოდეს ასეთი ზნეობის...

— თავიდან მოშვედითი!— მოუტრა რაიანმა.

მაშინ კერწონმა მუცელში ჩაქრა და ლოულებს კვლავ მოეჩვენა, რომ მტრისმტრად ნელა ხდებოდა ყველაფერი. რაიანი კვლავ უკან გადაჯარდა, სიბნელეში. დარტყმა, გულდიან ამოვარდნილი ცენვის, ადამიანის სხეულის დაცემის ხმა, სჯამის ბრახუნი,— ყველაფერი ეს ღვიფ დაგვიანებით მივიდა ლოულების შეგრძნებამდე.

პოლიციელებმა კვლავ წამოაყენეს სკამი. რაიანი იგრისებოდა, მუცელზე იჭერდა ხელს. ვალებულ პირში მოუჩანდა ღრძილის წვრილ ძაღზე ჩამოიდებულ კბილი.

— თი, რა მომხმბლავია, რა მშვენიერია!— თქვა გელბმა.

— ეს ჩემი ბიჭია,— მიუტო კერწონმა,— ზანტი უფრო ძლიერი იქნება, მე რაიანი მირჩენია.

— ხედავ, ფრენკ,— მიმართა გელბმა თავის ახმა-ნაგს,— რაიანი პრინციპის კაცია. რაიანს დოლარს ვთავაზობ, ის კი ისე ამაუბ, რომ ჯანდახას მგზავნის. კომუნისტები მტრისმტრად ამაუბენ რაიანს. პასუხი მზადა აქვთ.

— მაგას ცემა ურჩევია,— შენიშნა კერწონმა.

— მისი ნებაა. მაგრამ უნდა იცოდეს, რომ რო-

დესაც ქარხანა გაიღება, თვითონაც და მისი ახსნაკებიც უმუშევრები იქნებიან: უნდა იცოდეს, რომ კლარკის კტონში არავითარი მიმავალი არა აქვს. ამ ბინძურ საქმით ვერაფერს მიაღწევს. ამას რომ მიმხვდარიყო, ფულსაც ბლმობად გააუთებდა.

რაიანი ქოშინებდა, როგორც იქნა მოგლიჯა კბილი ღრძილს და გამოაფურთხა. კბილი ვერ მუხლებზე დეიტა, მერე იატაკზე დაჯორდა.

— დიდი გმირობა კი ჩაიდინე,— ამოიხვნეშა გელბმა,— ისეც საქმეს დაფურცუნდეთ, რაიან. მე ყველაფერს დილარებით ვწოხავ. რას იტყვიო, მაშნუ თქვენ ცოლ-შვილი გყავთ, რაიანი! ეს ჯიუტობა კარგს არაფერს შეტყობს. კარგად დაუფიქრდით ამას. მეორედ სომ აღარ დაიხადებთ? ნუ ჯიუტობთ! უფრო უბრალოდ უნდა შეხედოთ საქმეს. ჩვენ შეგვიძლია მოველაპარაკოთ ლოულებს. რა საქირთა ასეთ ზერხებს მივმართოთ? სულაც არ არის საქირთ! რაც არ უნდა ვთხოვან ჩემზე, რაიან, რაც არ უნდა იფიქროთ ჩემზე, ერთ რამეში უნდა მენდით— ასეთი მხეცობა არ მიყვარს, ყოველთვის ვერიდები ხოლმე, და ვწყუხვარ, რომ ზოგჯერ მაინც იმუღლებული ცხლები მაკარად მოვიტყე. მე მიყვარს ენერჯიულობა, აქტიურობა. ამიტომაც მოწინებთ ვხრი თავს თქვენსთთან საღისის წინაშე. რამდენი ბრიყვი რაღაცას წამოიროშავს თქვენზე, ყურს როდი ვუგებ. გულწრფელოდ ვხიბი თავს თქვენს წინაშე, ამიტომაც შემოთავაზებთ ორი ათასი დოლარი. სხვას კი არ მივცემდით ამდენს.

— ბინძურო, ძაღლის შვილო, თავიდან მოშვედი!— შესძება რაიანმა.

კერწონმა ახლა ქვევიდან ამოქრა მუცელში, ისევე გაუტებოთ და შეუბრალებოდა.

რაიანს კიდევ შეეძლო გაღიმება, მაგრამ ჯონ რეის დაჩეჩქილი და დამახინჯებულ სახეზე დიმილისათვის აღარ იყო ადგილი, გლოვით ზანტს მუხლები ეკეცებოდა, ძლივს მთლახლახნებდა სახამართლოს კობებზე; უოცელი ნაბიჯის გადადგამზე სახე ენაქებოდა და ცენვისოდა.

თარგმანა ვახტანგ ხელიძე

გორის ციხე

ისტორიის არ შემოუნახავს ცნობა იმის შესახებ, თუ როდის აიგო გორის ციხე, არ ვიცით, ვინ ააშენა იგი. მაგრამ ჩვენ ვიცით ის, რაც მოაგარის: საუკუნეების მანძილზე ქართველი ხალხის გმირი შვილები გორის ციხის კალთებზე ვაჯატურად ლეწდნენ მოძალადე მტრის მყერდს და გმირულად იბრძოდნენ სამშობლოს თავიერებებისათვის.

ისტორიკოსის ვასუშტის თავის შრომაში გორი და მისი ციხე პირველად VII საუკუნეში აქვს მოხსენიებული. რომაურ ეპიშტოტე წერს, როცა ბიზანტიის მეფე ირაკლი ემთხებოდა ირანელებს, მან გორის ციხე გამოიყენა, რომაურ სტრატეგიული ობიექტი. მას გორის ციხეში ჯარი ჩაუყენებდა. ბიზანტიელებს აქვე მოუწყვიათ სურსათ-სანაჯავისა და საომარი საჭურველის დიდი საწყობები.

ამის შემდეგ კარავანს გორის ციხის შესახებ არაფერი ვიცით. მე-16 საუკუნეში კი გორის ციხეს ოსმალები იპყრობენ. 1532 წელს ოსმალების წინააღმდეგ გაილაშქრა მეფე სვიმონმა. მან მტერი ციხიდან გადევნა და ციხე მიიღო დაანგრია.

1633 წლის გაზაფხულზე გორში შევიდა მეფე როსტომი. ამ მეფეს კარავად ესმოდა გორის ციხის დიდი თავდაცვითი მნიშვნელობა და ამიტომაც სწრაფად შეუდგა მის აღდგენას. 35 დღის განმავლობაში მეფე რისტომმა მართლაც აღადგინა გორის ციხე და შოგ თავისი განიზიზიონი ჩააყენა. ამ დროს დაიხატა გორის ციხის ხედი და მეფისათვის მიურთმევია იტალიელ მოგზაურს პატრი ქრისტოფორე კასტელის.

XVII—XVIII საუკუნეებში ჩვენს სამშობლოს განუწყვეტლად თავს ესხმოდნენ და აობრებდნენ ერთის მხრივ თურქი და მეორეს მხრივ ირანელი დამპყრობლები. ამ ხანებში გორის ციხეზე ბევრი რბევა და ნგრევა განიცადა.

მეფე ერეკლე მეორის დროს სული მოიღვა ქართლ-კახეთმა. პატარა კახმა ტახტზე ასვლისთანავე დაიწყო ციხე-სიმაგრეების წესრიგში მოყვანა. მან დიდი ყურადღება მიაქცია გორის ციხესაც. გაითვალისწინა მისი სტრატეგიული მნიშვნელობა და შეუდგა მისი გამაგრებას. ერეკლემ შეაკეთა ციხის კედლები, მიაშენა ქონგურები და აღადგინა ეკლესია, რომელიც ზედ ციხეზე იყო აღდგმული.

ერეკლე მეორის შემდეგ, გორმა დაკარგა თავისი სტრატეგიული მნიშვნელობა. ის მხოლოდ მცხოვრებთა თავშესაფარს წარმოადგენდა ლეკების თავდასხმების დროს. ციხეში ერთდროულად 200-მდე ოჯახს შეეძლო თავშეფარება. ციხის ეზოში 400 ოთახი ყოფილა. როცა კი გაკარდებოდა ხმა—ლეკები შემოსევას აპირებენო, გორელები ციხეში იტყებოდნენ და თავდაცვისათვის მაგრდებოდნენ. აკადემიკოს ზროსეს გადმოცემით, გორელებს ციხეში ტყეია-წამლის საწყობები და ორი ზარბაზანი

პქონიათ. ამ დროისათვის ციხეს განაგებდა ზირბაში (კომენდატი).

ციხეზე ბოლოს და ბოლოს დაკარგა თავის თავდაცვითი ფუნქცია: ქართულ ხალხს გაურჩნდა უფრო საიმედო გარანტია არსებობის შენარჩუნებისა: რუსეთმა აღუთქვა საქართველოს შეეცდებოდა და მფარველობა. ამის შემდეგ გორის ციხე იქცა ქართველი ხალხის უდიდეს ისტორიულ ძეგლად. ამას ითვალისწინებდა ივანე ამილახვარი, როცა მან 40 წლის წინათ შეაკეთა იგი.

1920 წლის მაისისთვის შედგება საგარეოდად დაზიანდა გორის ციხე: ჩამოიხვრა კედლები. ციხეზე მდგარი ეკლესია კი მთლად დაინგრა. ამ ეკლესიის კედლების ნაშთები დღევანდლამდე არის შემონახული. 1672 წელს იგი დაუთვალიერებია ცნობილ მოგზაურს შარდენს, რომელსაც დაწვრილებით აუწყებია გორი და გორის ციხე. ფრანგი მწერალი ა. დიუმაკ ყოფილა გორში. მის თანამგზავრ მონიეს გორის ციხის სურათიც კი დაუხატია. ეს სურათი დღესაც ინახება გორის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში.

აღსანიშნავია, რომ 1903 წელს, როცა საბჭოთა ლიტერატურის ფუნქციონირების შექმნის გორეი გორში მფორედ ჩამოსულა, ციხეზე ასედა გადაუწყვეტია. ნაწყობარი ამინდი ყოფილა. იგი სულუხის (ჩრდილოეთის) მხრით წასულა, მუხი დასხლტია და დაქანებულა. იქ შემსწრე გორელებს რომ არ შეეკავებინათ, შესაძლოა, სერიოზული მარცხიც კი განეცადა თურქე.

მ. გორცილე ისეთი დიდი მუშაუბედილება მოუხდენია გორს და გორის ციხეს, რომ ნარკვევაც კი დაუწერია სათაურით: «გორი». ეს ნარკვევი «ნიკეპორისდსიო ლისტოკოში» გამოქვეყნდა ერთი წლის შემდეგ. მასში გორეი მეტად «ორგინალურ» და «კოლორიტულ» ქალაქად თვლის გორს.

შეტად თვალსაჩინო როლი ითამაშა ჩვენი ხალხის ისტორიაში გორმა და მისმა ციხემ. ოდესდაც ტონითიც კი დღერქმევიათ გორისათვის. ეს კი საოქროთს ნიშნავს.

როცა გორელებს ხალხისწინაშე გარიაბალის სიკვდილთან დაეპოვირებით სამგლოვიარო დებემა გაუგზავნეს მის მწუხარე ქვერის, დიდად განციფერდნენ გარიაბალის მგობრებში. მათ არ იცოდნენ, თუ რა იყო გორი. ვერც ერთმა სწავლულმა იტალიელმა ვერ ახსნა ამ სიტყვის მნიშვნელობა. გადაათვალერებს ყველა რუკები, გეოგრაფიული წიგნები, მაგრამ მიზანს ვერ მიაღწიეს: ახოუენობი დარჩა მათთვის სიტყვა გორი. ეს იყო რამდენიმე ათეული წლის წინათ.

მასინ ვინ რა იცოდა, რომ ეს პატარა ქალაქი საკაცობრიო ქალაქად გადაიქცეოდა, რომ იგი გასდებოდა სამშობლოს ხალხთა დიდი ზელადის—ისესუ ზესარიონის-ძე სტალინისს.

ივანე ზრუჭველიაქვილი

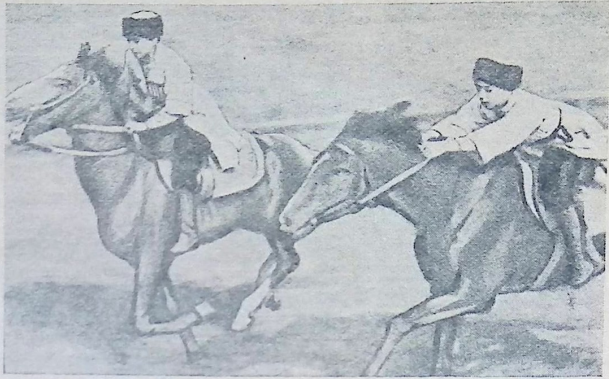

ასპარეზობენ ახალგაზრდა მხედრები...

ცხენოსნურ სპორტს სასართველოში მდიდარი და ქანგრძლივი ისტორია აქვს. ქართველი ხალხისათვის ცხენოსნობა ძველთაგანვე ითვლებოდა ერთერთ საუკეთესო საშუალებად არა მარტო ბრძოლასა და შრომაში, არამედ კულტურულ გართობასა და დასვენებაშიც.

ნიმდინარე წლის პირადგუნდური პირველობის გათამაშებაში, რომელიც 8 ნოემბერს გაიხსნა, მონაწილეობდა ცხენოსანთა 10 კოლექტივი. ასპარეზობის მონაწილეთა შორის ბლინდები იყვნენ ნორჩი მხედრები—მოსწავლეები, ახალგაზრდა მუშები და კოლმეურნეები.

მოედანზე პირველად შემოდიან ცხენოსანი ქალები, ისინი დაშვებულ ნაწილებში ცხენებით მშვიდად ასრულებენ სამანერო სვლის პროგრამით გათვალისწინებულ თითოეულ ილეთს. სპარტაკოსთვის მისთვის გათვალისწინებული გუთნითადა შეესაბამება და მჭუხარე ტაშით აჯილდოვებს ცხენოსანი ქალების მაღალ სპორტულ ოსტატობას. შემდეგ იმედრობზე ერთმანეთს ცვლიან ჩეხვის ოსტატები, ცხენმურთლები და ისინდის მტყორცნელები. ბრძოლა თანდათანობით სულ უფრო და უფრო დამაბულ ხასიათს იღებს...

იწყება შეჯიბრება 2 კილომეტრიან დოღში დაბრკოლებებით. ფინიშის ხაზი პირველმა გადაკვეთა ზუგდიდელმა ახალგაზრდა კოლმეურნე მხედარმა ვახტანგ დარასელიამ. ფინიშთან მერე იყო ცხაკაიელი მოსწავლე, კომპაგნიტელი ანკო მისიაია. იგი მხოლოდ 0,8 წამით ჩამორჩა გამარჯვებულს.

მაყურებელთა საერთო ინტერესს გამოიწვია ცხენოსანთა ასპარეზობამ 10 კილომეტრიან მარშში. შეჯიბრის ამ სახეობაში მონაწილეობდა 10 მხედარი. მანძილი ყველაზე ადრე გაიბინა ზუგდიდელმა მოსწავლემ ოთარ ხაინდრავამ.

სამედი ცხენოსნური სპორტის ერთერთი რთული და საინტერესო სახეობაა. მასში მონაწილეობდა ჩვენი რესპუბლიკის 31 უძლიერესი მხედარი. ახალგაზრდა მხედარი შერად ძიძგურაი (თბილისის „სპარტაკი“), ცხენოსნური სპორტის ამ სახეობაში მეორე საპრიზო ადგილზე გამოვიდა. იგი ოღანე ჩამორჩა ამ სახეობაში, პირველ ადგილზე გამოსულ გამოცდილ არმიელ ახალგაზრდა მხედარს ნიკოლოზ ოვჩინიკოვს.

2 კილომეტრიან დოღში ფინიშთან პირველი მიიჭრა 2 კილომეტრიან დოღში გამარჯვებული ზუგდიდელი მხედარი ვახტანგ დარასელია.

დასმურთა დიდი ინტერესს გამოიწვია 8 კილომეტრიანმა მარშობამ. ასპარეზობის ამ საინტერესო სახეობაში მონაწილეობდა 8 ნორჩი მხედარი. მანძილი ყველაზე ადრე დაფარა სპარტაკელმა ვ. ხითაროვამ. მეორე

ადგილი დაიკავა ა. მისიაიმ. მესამე ადგილზე გამოვიდა ბ. კვაიციხელია.

უმაღლესი კლასის დაბრკოლებათა გადალახვა ცხენოსნური სპორტის ყველაზე რთული სახეობაა. შეჯიბრების ამ სახეობაში პირად-პირველობაში გამარჯვება წილად ხვდა ცხენოსნურ სამედიში მეორე ადგილზე გამოსულ, თბილისელ ახალგაზრდა მხედარს მურად ძიძგურს. მაყურებელთა საერთო აღტაცება გამოიწვია აგრეთვე მისმა გამოსვლებმა საჩვენებელ ტიომეში.

რვადღიანი დაძაბული ბრძოლის შემდეგ დამთავრდა საქართველოს ცხენოსანთა 1952 წლის პირადგუნდური პირველობის გათამაშება. მასში გამარჯვებული გამოვიდა და ლ. პ. ბერიას სახელობის გარდამავალი თასი მოიპოვა ცხაკიას რაიონის ცხენოსანთა კრებულ მომზადებულმა კოლექტივმა.

პირადი პირველობა გათამაშდა ცხენოსნური სპორტის 8 სახეობაში. მათგან 4 სახეობაში გამარჯვებული გამოვიდნენ და 1952 წლის ჩემპიონის წოდება მოიპოვეს ახალგაზრდა მხედრებმა. ზუგდიდელი ახალგაზრდა მხედარი, კოლმეურნე ვახტანგ დარასელია გახდა საქართველოს 1952 წლის ჩემპიონი 2 კილომეტრიან დოღში დაბრკოლებებით და 4 კილომეტრიან დოღში. მისმა თანაკლექტმა, მოსწავლემ ოთარ ხაინდრავამ მოიპოვა რესპუბლიკის ჩემპიონის საპატიო წოდება 10 კილომეტრიან მარშში. ახალგაზრდა თბილისელი მუშა, სპარტაკელი ვლადიმერ ხითაროვი გახდა საქართველოს ჩემპიონი 8 კილომეტრიან მარშში.

ნორჩი და ახალგაზრდა მხედრები ისეთივე ბეჯითი, დაუღალავი და უნარიანი არიან სწავლასა და შრომაში, როგორც მხედრული ოსტატობის მწვერვალების დაუფლებისათვის ბრძოლაში. ისინი ბეჯითად სწავლობენ და შრომობენ, ფიზიკურად იწრობიან და კადემიან, რათა ვახდენ სავგარდელ სოციალისტური საშობლოს დირიგული მოქალაქეები.

ბ. მასხაია

საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომა პიონერთა ორგანიზაციაში

ნორჩი ლენინელებს კომუნისტური აღზრდის ერთ-ერთი პირობა მათი მონაწილეობა საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომაში. ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის სრულიად რესტის მესამე ყრილობაზე გ. ი. ლენინმა აღნიშნა, რომ «კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირი შეგნებულად დისციპლინით გამსჭვალულ შრომაში უნდა ზრდიდეს ყველას ახალგაზრდობიდანვე, თორმეტი წლიდან».

საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომას დიდი აღზრდელ-ობითი მნიშვნელობა აქვს ბავშვის ფიზიკურ და სუ-ლიერ განვითარებაში, ხასიათის ჩამოყალიბებაში. შრო-მის პროცესში იკავება აღზრდის ორგანიზმი, იგი ეჩვენა ამტარობას, მოთმინებას, უმუშავება შრომითი რეჟიმში, სწავლის დროს ეკონომიურად გამოყენებას, ორგანიზ-ბულ მუშაობას. ამ საქმეში დიდი როლის შესრულება შეუძლია სკოლას, პიონერთა ორგანიზაციას.

შრომა აღზრდის ასწავლის პატრიოტიკას შრომითი იარაღებისადმი, აძლევს ზრამეცხს, მეთუბიარებს, ნებისობატატორებს. შრომა აძლიერებს აზნანაგებისადმი სიყვარულს, კოლექტივიზმის გრძნობას.

პიონერთა რგოლში, რაზმში, რაზმულში, საზოგა-დოებრივ-სასარგებლო შრომას სხვადასხვა სახით აწარ-მოებენ. ჯერ განვიხილოთ პიონერთა დახმარება სკოლი-სადმი, მასწავლებლებისადმი. პიონერები ხელს უნდა უწყობდნენ ჰედაგოვებს ფიზიკის, ქიმიის, გეოგრაფიის, ბიოლოგიის კანაქტების მოწყობაში, აგლახანონ საწუ-რებების, მიღწეების, მოწყობილობების დაზრდაებაში.

პიონერები აქტიურად უნდა მონაწილეობდნენ სასკო-ლო ბიბლიოთეკების მუშაობაში. მათ შეუძლიათ შეადგი-ნონ კატალოგები, რეკომენდებულ წიგნების სები, მიბ-ლიოთეკა გაფორმონ პლაკატები, ღოზრუნებანი, შეად-გინონ ალბომები, შეაკეთონ დაზრანებული წიგნები.

დიდი სარგებლობის მოტანა შეუძლიათ პიონერებს სკოლისათვის, თუ ისინი მიიღებენ მონაწილეობას სკო-ლის ეზოს გაწმენდაში, სპორტული მიედლების მოწყო-ბაში, საკლასო ოთახების, კორიდორების გაფორმებაში და სხვ. დაახლოებით ასეთ ხასიათს უნდა ატარებდეს სკოლაში პიონერთა შრომის საქმიანობა. პიონერთა ორ-განიზაციამ დახმარება უნდა გაუწიოს დიდი სამაშალო ომის ინვალიდებს.

არ უნდა იქნას დავიწყებული აგრეთვე მხრუნველობა იმ ჰედაგოვებზე, რომლებმაც დატოვეს სკოლა ავადმყოფ-ობისა და მიზუცუბულობის გამო. მაიდანში დახმარება მუდამ უნდა იყოს პიონერების ყურადღების ცენტრში.

პიონერული ორგანიზაციის საქმიანობის განყოფილი ნაწილია მოსახლეობას შორის კულტურულ-საგანმანათ-ლებლო მუშაობის გაშლაში მონაწილეობის მიღება.

სკოლის პიონერები მონაწილეობენ აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებში, მუხსეველები განვითარებაში. ისინი ესმარებენ კოლმეურნეებს მოსავლის აღებაში, თავათვის კრულაში, ტრანპორტის უზრუნველყოფენ

წყლით. კარგი ტრადიცია აქვთ პიონერებს ხილისა და ბოსტნეულის მოსავლის აღებაში. ბავშვები დიდი მზრუნ-ველობით უღვანა საქონლის ნაშატს, რაც ხელს უწყობს ჩვენი მეცხოველების განვითარებას. პიონერებს შეუძ-ლიათ მონაწილეობა მიიღონ სოფლის ელექტროფიცირე-ბაში, რადიოფიცირებაში.

პიონერული ორგანიზაცია სერიოზულ მუშაობას ატა-რებს მებალეობის განვითარებისათვის. ბავშვები სასახე-ლოდ ასრულებენ ე. ვ. მიჩურინის მითითებას სამშობლოს ბაღ-ვენახებში დამშვენების შესახებ, პიონერები რგვენ ხეხილს, აშენებენ ახალ ბაღებს, აგრკოევენ მყენარება თესლს, აღამაზებენ ქალაქებსა და სოფლებს დეკორა-ტიული ნარგავებით.

ყველა სიხის საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომა აუ-ცილებელია უკავშირდებოდეს სკოლის სასწავლო-აღზრდელობითი ამოცანებს, ავიტომ იკო წინასწარ გაზა-რებული და დავეგმილი უნდა იყოს. პიონერხელმძღვანე-ლი, შეუთანხმდება რა სკოლის დირექტორს, მასწავლებ-ლებს, აღვეს გეგმას, პიონერებს შორის ანაწილებს და-ვალებებს. ამ შემთხვევაში საჭიროა გათვალისწინებულ იქნას თითოეული ბავშვის ასაკი და შესაძლებლობა. არ დავეშაო საზოგადოებრივი სამუშაოთი პიონერის გადა-ტირება, სამეცნიერო სათებში, გაკვეთილების მოზა-ღების დროს მათი გამოყენება.

ბავშვმა რომ ხალხით და დიდი პასუხისმგებლობით შესრულოს მიცემული დავალება, მას შეგნებული უნდა ჰქონდეს შესასრულებელი სამუშაოს საზოგადოებრივი მნიშვნელობა. პიონერხელმძღვანელი ვალდებულია ასწავ-ლოს, მიუთითოს პიონერს, თუ როგორ აჯობებს ამა თუ იმ დავალების შესრულება; ასევე მოუხმინოს მის მოსაზ-რებებს, წინადადებებს და საჭირო შემთხვევაში შეუ-სწიროს.

როგორც ყველა საქმე, ისე საზოგადოებრივი დავალება მოითხოვს სისტემატურ კონტროლს, ანგარიშგებას. დავა-ლების შესრულების შესახებ პიონერი ანგარიშის აბარებს რგოლს, თუ დავალება მიცემულია რაზმის მიერ—რაზმს და ა. შ.

პიონერების მიერ შესრულებული ყველა საზოგადოებ-რივი დავალება საჭიროა შეფასებულ იქნას. პიონერხელ-მძღვანელი მაღლობს უცხადებს, შეაქნებს იმას, ვინც წარმატება მიიპოვა შრომითს საქმიანობაში. პიონერულ-მძღვანელი ასევე უნდა შეეცადოს ადგოლობრივმა ორგა-ნიზაციებმა მისცენ შეფასება პიონერების მიერ გაკეთე-ბულ საქმეებს. ასეთ მეთოდს დიდი აღზრდელობითი მნიშვნელობა აქვს. ეს მათში ზრდის სიამაყის გრძნობას, აძლიერებს სურვილს კიდევ უფრო აქტიური მონაწილეო-ბა მიიღონ საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომაში.

პიონერული ორგანიზაცია უნდა იყოს კომუნისტური პარტიის, საშეოთა მთავრობის აქტიური თანამშრე კო-მუნისმის მშენებელი ნორჩი თაობის აღზრდაში.

მეხნიეჩება და ტექნიკა

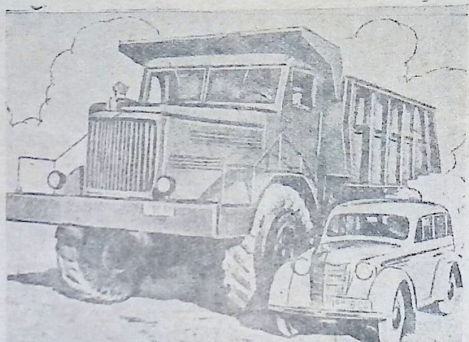
რამ დაამსხვრია ვოშავ?

შეიძლება თუ არა ზალახის ზრდის დასახვა? ან გასართლილი ტყეების მოძრაობის შემწევა?

ამ შეკითხვებზე დადებითი პასუხი გაიცა მაშინ, როდესაც მეცნიერებმა კინო-გადაღებას მიმართეს.

ტიულბანის ყვავილის ფურცლების მთლიანი გამლა ხუთი საათის განმავლობაში ხდება. თუ ამ პროცესს გადავიღებთ კინო-ხელოვნებაში დადგენილი, ჩვეულებრივი სისწრაფით (1 სეკუნდში 24 კადრი) მაშინ მივიღებთ 8 კმ-ის სიგრძის კინო-ფირს, რომლის ეკრანზე დემონსტრირებას, აგრეთვე, ხუთი საათი მოუნდება, და მყურებელი სრულიად ვერ შეამჩნევს ყვავილის ფურცლების მოძრაობას. მაგრამ, თუ ერთ წუთში გადავიღებთ მხოლოდ ერთ კადრს (1 წ. ხუთ საათში—300 კადრს) და დემონსტრაციას მოვახდენთ ჩვეულებრივი სისწრაფით, მაშინ ეკრანზე ვსაძიებთ გამწვანება 13 სეკუნდში და, რასაც ვკვირვართ, მყურებელი თვალადავლ დაინახავს ამ პროცესს.

სრულიად საწინააღმდეგო საშუალებას მიმართეს, როდესაც მიანდორის გასართლილი ტყეების მოძრაობის გადაღება ამ შემთხვევისათვის დაინახეს ისეთი კინო-აპარატი, რომელიც სეკუნდში 3,5 ათას კადრს იღებდა. დემონსტრაცია კი მოახდინეს ჩვეულებრივი სისწრაფით. ტყეა ეკრანზე 15ს-ჯერ ნელა ამოძრავდა და მყურებლებმა სრულიად მიულოდნელი რამ დაინახეს: აი, მოტრიალე და აირიანი გარემოში ტყეები გაჩნდა მრგვალი ლულიანი, იგი ნელა უახლოვდება შენას, მაგრამ... ტყეა ჯერ არც მიკარებდა შენას პირიდან ზედაპირს, ეს უკანასკნელი კი უკვე გაიღწა, მერე შენაზე გაჩნდა მრგვალი ლულიანი, შენის წრიული ნატიკი სადაღი, შორს მიენარცხა, ტყეა კი თავისუფლად გავიდა ფინასწარ დამზადებულ ხერხულში. ვინ დაასწარო ტყეის შენას ჩამტვრევა? პაერმა; სწრაფად მოძრაი ტყეების წინ შეეკუმულმა პაერის ტალღამ გახვირდა შენა, მისი საბოლოო დამსხვრევა კი მოახდინა ტყეების უკან მოძრაება პაერმა.

გიზანტი ავტომობილი

კომუნისის დიად მშენებლობებზე უდიდესი მოცულობის მიწის საბუთაობა შესასრულებელი მოხდა ჰაეროელსადგურებთან და არსებულ მშენებლებს, ჩვენი მრეწველობა სულ ახალი და ახალი ძლიერი მანქანებით ამარაგებს.

ვის არ გაუგონია მოსიარულე ექსპედიტორი რომელიც თავისი რკინის ყუბებით 20 ტონა მიწას თბრთდროულად, საბარგო მანქანები კი ვერ ასწრებენ აძლენი მ.წ.ს გადატანას; ამიტომ საუბრო ვახდა ამ

ექსპედიტორის შესავფრო, დიდი საბარგო მანქანის შექმნა.

მისთვის საავტომობილო ქარხანამ, რომელიც სამამულო ომის შემდეგ ჩაღდა მწეობრში, დაიწყო ახალი გიგანტი ავტომობილების გამოშვება, რომელთა ტვირთაძნეობა 25 ტონას უდრის. ეს მანქანები უკვე კომუნისის დიად მშენებლობებს ემსახურებიან.

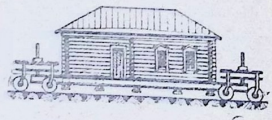
სურათზე თქვენ ხედავთ, თუ რამდენად პატარაა ავტომობილი ამის-კვირია გიგანტ ავტომობილიდან შედარებით.

ს ა ხ ლ ო ა მ ზ ი დ ი

საბუთა მეცნიერმუშაკებისა და ინჟინრების ჯგუფმა სახლების დაუშვლად და დაუზიანებლად გადატანისათვის შეიმუშავა სპეციალური ურკის კონსტრუქცია.

სახლთაშლილი ურკა შესადგება მეტალის ჩარჩოსაგან. გადასატანის სახლის ცოკოლში აკუთებენ ხერხულს, რომელშიც გაუყრიან ვანზე შეიღებს. ამ ძეგლებზე ამავრებენ ურკის ჩარჩოს და დომკრატის დახმარებით სახლთან ერთად მალა სწევენ. მერე კი ტრაქტორის საშუალებით გადააქვთ ახალ ადგილზე, სადაც წინასწარ მომზადებულია ფუნდამენტი.

სახლის აწევისა და ახალ ფუნდამენტის

ჩინი ნაწარმოები მემორიუმის შესახებ

კითხვობა ამ შესანიშნავ წიგნს „შენთან ამხანაგები არიან“ და გრძობა თუ როგორ გმთვლება გრძობისა და სწავლის უძლეული სურვილი. გრძობა ჩინი ახალგაზრდებისადმი რაოდენი სიყვარული, სიძნეა და აუღრესი ჩაუჭრიათ ამ მოთხოვნილება მის ავტორს. ყოველი ფურცელი, ყოველი ბჭყარა გახმობარა ბელადისადმი უსაზღვრო სიყვარულითა და პატივისცემით.

ჩინი თვალწინ იწვლება თანატოლების, — მოსწავლე ახალგაზრდობის ცხოვრების სურათები, რამდენი რამაა აქ ნაცნობი, რამდენი რამ თვით გვიჩნავს და გვიგრძნავს. მოთხოვნი გმირების მიხნები და იდელები ზომ იგეგმა, რაც ჩინი, და ეს იმიტომ, რომ ისინი და ჩვენც საბჭოთა ქვეყნის შეილები ვართ, ყველას ბელადის მხრდნეული თვალი გვიჯერებს, ყველას კომუნისტური სახოვადოება ავხრდის.

ეცნობი ნაწარმოებს და კიდევ ერთხელ ანმტკიცებ შენს შეხედულებებს ამხანაგებზე, სკოლაზე, მშობლებისადმი დამოკიდებულებასა და მეგობრობაზე.

ბორის კლიუჩაროვი, კოლია ბოვატოვი, იულკა და კოსტია გლატკოები, სასა ემელიანოვი...

ანი ნაწარმოების გმირები. ისინი ამდვილი საბჭოთა ახალგაზრდები არიან. მათი ზრუნვისა და ფიქრის საფანი ფრიადზე სწავლა, ორგანიზაციული დავალების პირნათლად და დროულად შესრულება. ჩამორჩენილი ამხანაგების დაწინაურება, გაკვირებაში შევლა და შეცდომებისაგან ერთმანეთის განთავისუფლება მათს შესანიშნავ თვისებას შეადგენს.

ფიხიკის გაკვეთილებე კალარა მასწავლებელ ქალს ვოლტმეტრი ნებტყდა. მასწავლებლის სიამოვნებასათვის კლასმა ერთხმად გააწყვიტა თვითონ გაკვეთებინა ხელსაწყო. ჯგუფმა ეს საპტიანი ამოცანა სასა ემელიანოვს დაავალა. სასამ გნერტიული მუნაობის შედეგად შესქლო ვოლტმეტრი გაკვეთებინა. დაღა დრო, როცა ხელსაწყო უნდა შეტანათ გაკვეთილებე მასწავლებლისთვის. მაგრამ აი, ემელიანოვი არ თანხმდება თოელი ჯგუფის სახელით საჭქრის გადაცემას და უნდა პირადუნ მირათვლა იგი მასწავლებელს. მასსადავამე სასა ემელიანოვმა უღალატა კოლქტივის, უღალატა მეგობრებს და ინდივიდუალისტი გახდა. კომკავშირის ღია კრებაზე ემელიანოვის წინააღმდეგ გაილაშქრეს მისმა მეგობრებმა და მოითხოვეს თავი შეკავებინათ კომკავშირის. რიგებში იგი მიღებაზე. და მართლაც მაშინ ხარ ნამდვილი მეგობარი, როცა საყვარელი ადამიანის ნაკლოვანებებს კი არ მიჩქმალავ, არამედ გამოამხეტურებ და ამოვლო, როცა გულისყური შეისწავლი ჩაღნილ შეცდომის მიზეზებს და მთელი მონაღმებით იბრძობებ მეგობრის განთავისუფლებისათვის შეცდომებისაგან. ასე მოქციენ ემელიანოვის ამხანაგებიც. მათ სასტიკად გაკიცხეს შეცდომისათვის, მაგრამ თავიდან კი არ მოიცილეს, პირიქით მზარში ამოფდგნენ და საერთო, კოლქტიური ძალით დაუბრუნეს მას წინანდელი სახელი და პატივისცემა. იგი კომკავშირში მტილიეს, რადგან ბოლოს თვითონვე შეიგნო თავისი შეცდომა.

სიყვარულს ბელადისა და სასა

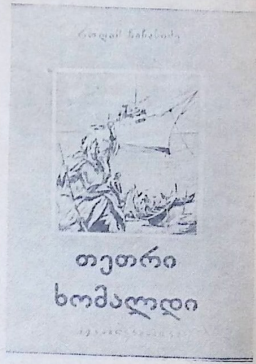
შობლოსადმი, სწავლისა და შრომისადმი, მშობლებისა და მასწავლებლებისადმი; კოლქტიურობასა და ერთსულოვნებას საერთო საქმეში, პატივისცემას ნამდვილი მეგობრობისადმი, აი, რას გვასწავლის ეს კარგი წიგნი. კიდევ ბებრს რაზე ყურადსაღებასა და სამაგალითოს ვნახავთ მასში, როცა ჩინი მას წავიკითხავთ. მას წავიკითხოთ იგი, ვიმსჯელოთ მის შესახებ და შევადართო ჩინი მეგობრობა, შრომა და სწავლა წიგნის გმირების მეგობრობას და ცხოვრებას

ნოდარ ჩხიკიძე

„თეთრი ხომალდი“

„საბოტაჟმა“ გამოსცა ახალგაზრდა მწერლის როდამ ჩანინის წიგნი „თეთრი ხომალდი“, რომელშიც 13 მოთხრობა მოთავსებული.

ავტორი დიდი ხანი არ არის რაც საბავშვო ლიტერატურაში მუშავებს, მიუხედავად ამისა მან შეიხვედის სამართლიანი ყურადღება დაიმსახურა.

„თეთრი ხომალდში“ აღწერილია კნშულ იავის მცხოვრებთა თავგანწირული ბრძოლა ამერიკელ დამპყრობთა წინააღმდეგ. კენეზების გრიალის შემდეგ ამერიკელები იპყრობენ პატარა კნშულს.

მოქლელ ყველაშქრებ

13 წლის ბიჭუნა ტყვედ უფარდებოდა აგრესორებს. დაცობაზე ცდილობდნენ ბიჭუნასაგან ცნობების მიღებას. სწორედ ამ დროს ახეტქებენ ინდოგუბილები მტრის არსებობაზე. მცირე მიწაზე მყოფი მტრის ჯარისკაცებიდან ცოცხალი არცერთი არ გადაჩენილა. თუთრები ხშირდნენ დატოვა სანაბრო. „მატრა გორაზე კვლავ ამახად ფრიალებდა თავისუფლებისმოყვარე იაველთა ეროვნული დროშა“.—ამთავრებს მოთხრობას ავტორი.

მოთხრობაში „მებადურთა ქალაქი“ ნახეხნილია გერმანელი ფანსიტების შეცობა, მათ მიერ საბჭოთა ტყვეების მოხუცებისა და ბავშვების უმავალითა წაშლა. გულადი პიონერის გმირული თავგანწირვა ნაშობელი ხალხისათვის. გმირ პიონერს ვერაგულად ჭლადვენ ფანსიტები, მებადურთა ქალაქის პიონერები ვალდებულებას აიღებენ დაღან მამაცი პიონერის ძეგლი და შესარულდებენ კიდევ ვალდებულებას.

მოთხრობაში „საშობლოდან დაშორებით“ ავტორი ავტორებს დიდ სამაშულო ომის დროს თანსში მყოფ საბჭოთა არმიელების ცხოვრებას. ფერადანდელი კართიედი არაღაზრდის მცოდნეების ინგლისელების მიერ. მამაცი კართიედი, რომელიც საბჭოთა არმიის ბანაქისად სტეკალური დავალებით მოდიოდა და ინგლისელებმა მოკლეს, ღირსებულად დაქარბაღეს ჩვენმა მებრძოლებმა და მის საფლავზე აღმართულ დაფას წააწერეს: „ეგებდა სამშობლოს და თავისუფლებას, მოკლეს ინგლისელებმა“.

საინტერესოდ იკითხება აგრეთვე მოთხრობები: „გამარჯვების ციხე“, „ჩემი სოფლის ყმაწვილები“, „ორმოცდამეხუთე“, „სერ, მომეცით ცოტა ნამცხარი“ და სხვა, სადაც აღწერილია ჩემი ხალხის სიყვარული სამშობლოსადმი და კამიტალიტურ ქვეყნებში ჩაგრულთა ცხოვრება.

„თეთრი ხომალდი“ კარგად დაწერილი მოთხრობების კრებულია, რომელიც უნდა წაიკითხონ ჩვენმა პიონერ-მოსწავლეებმა.

ბ. ბოგიაშვილი

ამერიკის აღმოჩენამდე

ცენტრალურ ამერიკაში, დიდი ხნით ადრე, ვიდრე მას ევროპელებმა აღმოაჩინდნენ, ცხოვრობდა ინდოელთა ტომი მაია, რომელმაც თავის დროზე მაღალი კულტურა შექმნა. XVI-ე საუკუნეში ესპანელებმა დაიპყრეს მაიას ტომი, გაძარცვეს სახელმწიფო და გაანადგურეს მისი კულტურა.

ეს ხალხი დღესაც ცხოვრობს იქ და პრიმიტიული, დუბურ ცხოვრებას ეწევა. მაიას ტომს დროს მხოლოდ წაწკრევები თავისი დიდებული სახსალებების, სავესურებო-ნი პირამიდების, ტაძრების, აგრეთვე შემოხვევით გადარჩენილი სამხელნაწერი. აი, ძირითადი მასალა, რომლის მიხედვითაც უნდა აღვავანოთ ცენტრალური ამერიკის ხალხების ისტორია და გავეც-

ნით მაიას ტომის ლიტერატურის, ხელოვნების და მეცნიერების.

მაიას ტომის ხალხს განსაკუთრებული მიღწევები შექონდა მათემატიკის დარგში. სულ სამი ნიშნის საშუალებით, რომლებიც ციფრებს 0, 1, 5-ს აღნიშნავდა, მათ შეეძლოთ დაეწერათ რომელიც გნებავთ ციფრი 25 მილიონამდე. მაიას ტომს შექონდა თავისი ორიგინალური კალენდარიც, რომელიც დამარჩბული იყო ვარსკვლავების და მნათობთა მოძრაობის კარგ ცოდნაზე. ისინი შესანიშნავად იც-

ნობდნენ თვალით ხილული ყველა პლანეტას და ზუსტად შეუძლოთ გამოანგარიშება, როდის იყო მოლოდინელი შთავარის დაზნულება

ას წელზე მეტი ხნის განმავლობაში ცდილობდა მრავალი ქვეყნის სწავლული ამოკითხა მაიას ტომის ნაწილები. რეაგირობა დასავლეთ-ევროპელმა და ამერიკელმა სწავლულმა მაიას ტომის წარწერების ამოკითხვის პრობლემა განუზოციტებულად ჩათვალი.

დაეკადნო რა საბუთა ისტორიული მეცნიერების მიღწევებს, ახალგაზრდა საბჭოთა მეცნიერმა ი. ცნობილცოვამ მნიშვნელოვანი აღმოჩენა მოახდინა. მან არა მარტო გაარკვია ამერიკის ამ უძველეს მცხოვრებთა იეროვლიფური სისტემები, არამედ ამოკითხა კიდევ მათი ტექსტებიდან მრავალი სიტყვა და წინადადება.

ამჟამად ჩვენს ქვეყანაში დაწეებულია მუშაობა იეროვლიფური ლექსიკონის შესადგენად, რათა მოგვინილი და გამოქვეყნებული იქნეს მაიას ტექსტები რუსულ ენაზე.

ნინავის ტყავის ფასი

„ბატონო და ქალბატონებო, აქვეყნა პორტფელეებმა, სელჩანოვებმა და ფესსეფელეებმა შეიწირეს ჩემი ხედეები“;—მკერდზე ნაი-მოკადებული ასეთი წარწერით დადიოდა ქალაქ ნაირობის (აღმოსავლეთი აფრიკა) ქუჩებში ერთი ტიანაი, ახოვანი აფრიკელი ქაბუტი, რომელსაც არც ერთი ხელი არ ქონდა.

ხელები ამ ქაბუტმა ნინავზე ნადირობის დროს დაქარკა.

ნინავის ტყავი გამძლე და ღამაში, ამდროს ფასი დიდი აქვს. ნადირობა ამ მტაცებელ ცხოველზე მეტად საშიშია. ნაბირზე მასთან მიპარვა თითქმის შეუძლებელია, წყალში თოფით მოკლა კი—ძნელი, რადგან წულის ზედაპირზე მოჩანს ნინავის მხოლოდ ნესტოები, თვალები და ზურგის მცირე ნაწილი. ზურგი დაფარულია გაძვლებული ტყავის ფარებით, რომ ძვლებშიც ტყვია ვერ ატანს. მარტო

ოვალეში ტყვის მოხვედრა არის სასიკვდილო ნიანჯისთვის.

ინგლისელი კაპიტალისტები, რომლებმაც ტანგინიის მთავრობისაგან ნებართვა მიიღეს ნიანჯის მოსპობაზე, უღმრთებელ ექსპლუატაციის უწყვეტ აფრიკელებს—ნიანჯზე მონადირეებს.

ლაშურას სმენა და მხედველობა

შეცდომა იქნება ვიფიქროთ, რომ გზის გაგნება და სივრცეში ორიენტირება მხოლოდ და მხოლოდ თვალის საშუალებით ხდება. შეცდომებამ დაშაშვანა, რომ სხვა ორიენტაციის დახმარებითაც შეიძლება ორიენტაცია, ამის საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს ლაშურა, რომელსაც მხედველობის ორიენტაციაზე განუყოფარებელი აქვს.

სამაგიეროდ სმენა ლაშურას ისეთი მახვილი აქვს, რომ გარემოში ორიენტაციის ახერხებს სმენის საშუალებით და არა მხედველობით. იგი ფრინის დროს სპეციალურ ორგანოს საშუალებით წარმოიშობა ურტყაბეების რაც მის ორგანოზე ყოფილი საგნებს ეცხვება და აჩვენებდა. ანატილი მერის ტალღები ლაშურას ვეებრძოლა ურტყაბეს მოხედება, იგი მოიწოდება ამ საგნებს და ფრინის დროს არ დაეჯახება მათ.

ლაშურა რომ ნამჯვალად სმენის საშუალებით აწარმოებს ორიენტირებას გარემოში,—შემდეგი ცდით იქნა დამტკიცებული: ღაუბზეს ურტილი და ისე გაუშვეს საურენად. ლაშურამ ვეადარ მოახერხა ორიენტირება და საგნებს ეჯახებოდა. ხოლო როდესაც სმენის ორიენტაცია გაუთავსებულა და მხედველობა ღაუბზეს, ლაშურა თაბაში გახმულ ძაფეშიაც ახერხებდა მხრის აქცევას.

დ. ბაღვაშინიძე

შ ი ნ ა ა რ ს ი

სიმონ მიქოვანი — საუბარი პოლიწმულ ბავშვებთან (ლექსი)	2
პავლო ტაჩინა — ბელადის სამშობლოს (ლექსი თარგმანი ვ. ბაიასისა)	2
ბეტრი ვიპი — ეს იყო დეკემბრის ერთ დღეს (ოთხი ნოველა)	3
გ. გეგეკორი, ვ. ჯავახიძე — ბელადის სახლთან (ლექსი)	7
მერმან ლებანიძე — თაბუღლი (მოთხრობა)	9
ლალო მრულაშვილი — მე დაბავშვებო. (მოთხრობა)	12
გრ. იმედაძე, პ. მაღლაფერიძე — ქუთაისის ოლქის პიონერთა სახლი	16
თარა კილაძე — პიონერები ბელადის სახლთან (ლექსი)	18
კარლო კობერიძე — ორი შუტერი (ლექსი)	18
ილაურო აგლაძე — ციმლიანსკიდან აღირინდა მტრედი (ლექსი)	18
გაგი წერეთელი — მებრძო (ლექსი)	18
მარიამ აბულაძე — შეგირდები (მოთხრობა)	19
ეს ბავშვი საბრძოლეთის ციხეში ცხოვრობდა (წერილი)	22
მოუარე ფასტი — კლარკონი (მოთხრობა, თარგმანი ვ. კელიძისა)	23
ი. ურჯულაშვილი — გორის ციხე (წერილი)	26
ე. მახაძე — ასპარეზობენ ახალგაზრდა მხედრები (წერილი)	27
პიონერბელმწიფანელის დასახმარებლად	28
მეცნიერება და ტექნიკა	29
ნოდარ ჩხეიძე — წიგნი ნამდვილი მეგობრობის შესახებ (წერილი)	30
კ. გარეჯანიძე — თეთრი ხოხოლი (წერილი)	30
მეცნიერება და ტექნიკა	30-31
საბჭოთა მოკლდრავთა გინდი მსოფლიო ჩემპიონი (წერილი) გარეკ	3
გარეკონის პირველი გვერდზე — „გორელი მოსწავდელები“ — ნახატი	
აღ. გოგლაშვილისა	
გარეკონის მეორე გვერდზე — „ბელადის სახლი“ — ნახატი ვ. ჯავახიძისა	
გარეკონის მესამე გვერდზე — „პიონერები ილია ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმთან, ყვარელში“ — ფოტო ვლ. რუსეციასი	

რედაქტორი რ. მარგანი, პ.შ. მდივანი შ. ლებანიძე. სარედაქციო კოლეგია: ე. აგლაძე, დ. გვრიტიშვილი, ვ. ვარდიაშვილი, გ. თაბუაშვილი, მარიამიანი, გ. მირიანაშვილი, ი. ნემსაძე, ზ. შენგელია. სამხატვრო რედ. გ. ფიცინიშვილი.

რედაქციაში შემოსული მასალაში ავტორებს არ უბრუნდებათ.
 „ПИОНЕРИ“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии Декабрь № 12 1952
 რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 საბჭოელი. ტელ. 3—81—85. საბლიტგამი.

შეცდომა 15.000 გამოცემაზე. № 193 სტამბის შეცვ. № 1451 ლ. პ. ბერის სახ. პოლიგრაფიკომბინატი „კომუნისტი“, ლენინის 14, გარეკანი დაბეჭდილია „სარია ვოსტოკის“ ობიექტ-მანქანაზე.

ჭადრაკი

ოსტატობის კანდიდატის თ. გიორგაძის რედაქციით

სახვითა მოჭადრაკეთა გუნდი- მსოფლიო ჩემპიონი

ამას წინათ ფინეთის დედაქალაქ ჰელსინკიში — 25 სახელმწიფოს მოჭადრაკეები შეუპოვრად იბრძოდნენ მსოფლიო გუნდურ პირველობისათვის.

საჭადრაკო ოლიმპიადები, რომლებიც 1924 წლიდან დროგამოშვებით იმართება, ყოველთვის იზადავდა მსოფლიოს გამოჩენილ მოჭადრაკეებს. ერთა ტურნირში სხვადასხვა დროს უთამაშიათ მსოფლიო ჩემპიონებს: ა. ალიოსინს, ხ. კაპაბლანკას, მ. ეივეს და სხვა სახელგანთა ოსტატებს, მაგრამ არასოდეს არ ყოფილა ისეთი დიდი ინტერესი საჭადრაკო ოლიმპიადისადმი, როგორც წევლს. ეს გამოიწვია იმან, რომ მასში პირველად დებულობდნენ მონაწილეობას საბჭოთა მოჭადრაკეები, რომელთა თვალსაჩინო წარმატებები საყოველთაოდაა აღიარებული.

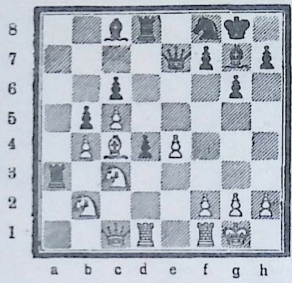
საბჭოთა სამშობლოს სპორტულ ღირსებას იცავდნენ საბჭოთა კავშირის ჩემპიონი გროსმაისტერი პაულ კერისი, გროსმაისტერები: ვასილი სმიხლოვი, დავით ბროსტენინი, ეფიმ გელერი, ისაკ ბოლესლავსკი და ალექსანდრე კოტოვი.

საბჭოთა მოჭადრაკეებმა თამაშის მაღალი ოსტატობა გამოამჟღავნეს და დიდი სპორტული და შემოქმედებითი წარმატება მოიპოვეს. მათ მოუგეს შეხვედრები ამერიკის შეერთებული შტატების, ფინეთის, მოლანდიის, პოლონეთის, შვეიცარიის და სხვა სახელმწიფოთა გუნდებს და დაუმარცხებლად დაიკავეს პირველი ადგილი, რითაც ვახდნენ მსოფლიო ჩემპიონები. ამერიკიდან საბჭოთა მოჭადრაკეებს ეკუთვნის სამი საჭადრაკო გვირგვინი. მსოფლიო ჩემპიონია საბჭოთა გროსმაისტერი მიხეილ ბოტვინიკი, მსოფლიო ჩემპიონი

ნია ქალთა შორის — საბჭოთა ოსტატი ლუდმილა რუდნეკო. მსოფლიო ჩემპიონი გახდა აგრეთვე საბჭოთა მოჭადრაკეთა გუნდიც.

მსოფლიოში მოწინავე საბჭოთა საჭადრაკო სკოლა ზეიმობს დიდ და დამახსურებელ გამარჯვებას.

მოაგვიყვან ნემლე (ფინეთი) — გელერის (სსრ კავშირი) პარტიის დაბოლოება, რომელიც გელერის გამარჯვებით დამთავრდა.

ამ მდგომარეობაში ნემლემ ითამაშა 1. მ 1, ამაზე გელერმა გონებასახელი კომბინაციით უპასუხა 1... გც3!
2. მ: c3 dc 3. გ: d8 ლ: d8 4. ლf4 bc 5. მ: c4 მგ6 6. ლf8 კმ6 7. ლ: d8 + მ: d8 8. გმ1 კ: c4 9. გ: d8 + კ8 10. გმ1 კმ6 და თეთრები დანებდნენ.

„პიონერის“ № 11-ში მოთავსებულ პროსპორლის პასუხი

პირტიკალურად

1. ათი, 3. ორქელი, 4. რეგები, 6. ხნიკინა, 9. აკრობატი, 10. რეკორდი, 11. ტროპედი, 12. პოვრი, 13. ნოკალტი, 14. ფინიში, 15. ინილი, 18. კისრული, 20. ცურვა, 23. თასი, 27. უკო.

პირიწონებულურად

1. ნოვაკი, 5. დერძი, 7. ნაშული, 8. ჭადრაკი, 16. სოროკინი, 17. ლოკომოტივი, 19. კი, 21. სპარტაკი, 22. უმბარა, 24. დრო, 25. ფანდი, 26. ეტლი, 28. ბრძოლა, 29. აგსტრი.

3 10/1/75

3260 2 026.

9/2

